

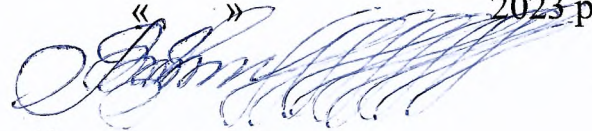
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ НАЗЕМНИХ СПОРУД І АЕРОДРОМІВ
КАФЕДРА КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДИЗАЙНУ І ГРАФІКИ

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри

ВАСИЛЕНКО Вікторія Миколаївна

2023 р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
(ПОЯСНОВАЛЬНА ЗАПИСКА)**

**ВИПУСКНИЦІ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЮ «МАГІСТР»
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 02 «КУЛЬТУРА І МИСТЕЦТВО»
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 022 «ДИЗАЙН»
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЮ ПРОГРАМОЮ «ДИЗАЙН»**

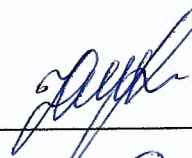
Тема:

«ФОРМУВАННЯ СЕРЕДОВИЩА ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ»

Виконавець:

група Дз 201 М

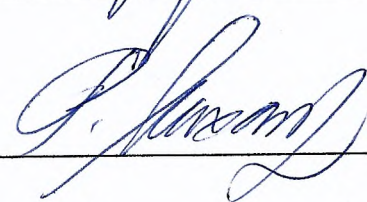
СОРОКІНА ЮЛІЯ Олександрівна

Керівник:

д. мист. професор, професор ККТДіГ

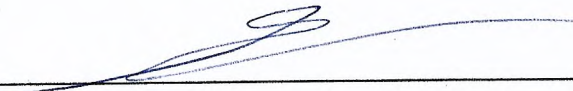
МІХАЙЛОВА Рада Дмитрівна

Оглядач праці та безпеки життєдіяльності

завкафедри ЦПіБ, ФЕБіТ

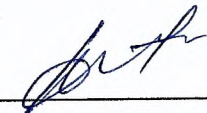
ХАТМУРАДОВ Батир Данатарович

Оглядач навколишнього середовища

к.б.н., доцент, доцент каф. екології, ФЕБіТ

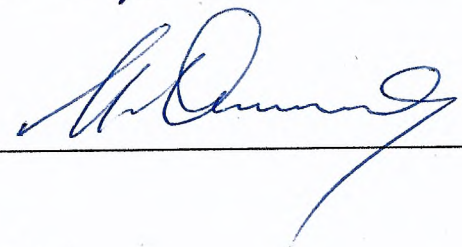
ПАДУН Алла Олексіївна

Вирізоконтроль:

д.т.н., професор,

СМЕ.ТЬЯНЕНКО Максим Вікторович

Київ 2023

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет наземних споруд і аеродромів

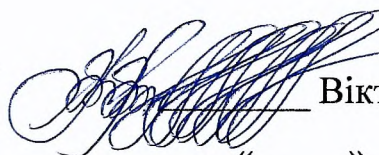
Кафедра комп'ютерних технологій дизайну і графіки

Галузь знань 02 «Культура і мистецтво»

Спеціальність 022 «Дизайн»

Освітньо-професійна програма «Дизайн»

ЗАТВЕРДЖУЮ

 Завідувач кафедри
Вікторія ВАСИЛЕНКО
« ____ » _____ 2023 р.

ЗАВДАННЯ

на виконання кваліфікаційної роботи

СОРОКІНОЇ Юлії Олександрівни

(прізвище, ім'я, по батькові випускника в родовому відмінку)

Тема кваліфікаційної роботи «**ФОРМУВАННЯ СЕРЕДОВИЩА ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ**» затверджена наказом ректора від « 24 » 10 2023 р. № 2176 /ст. _

2. Термін виконання кваліфікаційної роботи: з 25.10.2023 по 31.12.2023

1. Вихідні дані: плани приміщень, фасади, розрізи

2. Зміст пояснювальної записки:

В першому розділі проведено аналіз попередніх досліджень організації простору дитячих дошкільних закладів.

В другому розділі проаналізовано державні будівельні норми і правила.

В третьому розділі виявлено особливості формування середовища дошкільних закладів.

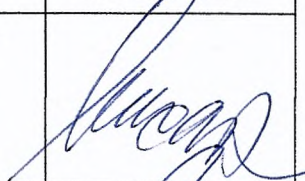
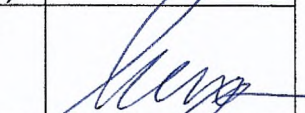
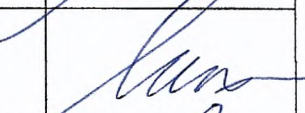
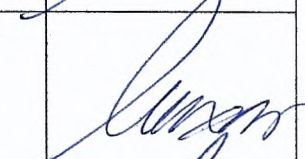
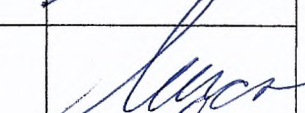
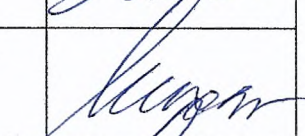
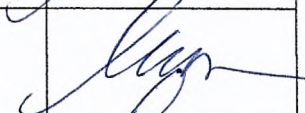
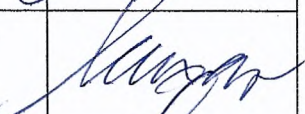
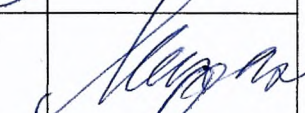
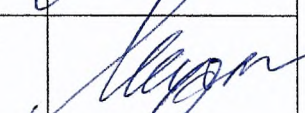
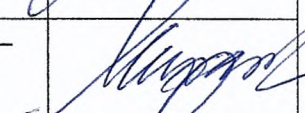
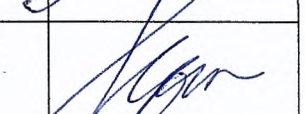
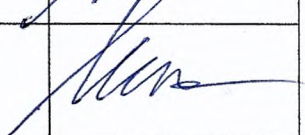
В четвертому розділі представлено дизайн дитячого дошкільного закладу.

В п'ятому розділі розглянуто питання охорони навколишнього середовища.

В шостому розділі розглянуто питання з охорони праці та життєдіяльності.

5. Перелік обов'язкового графічного (ілюстративного) матеріалу: поповерхові плани, плани підлоги та стелі, плани з меблями, візуалізація інтер'єрів в комп'ютерній графіці, фрагменти, деталі, робочі креслення окремих об'єктів

6. Календарний план-графік

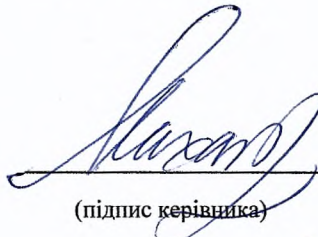
№ пор.	Завдання	Термін виконання	Відмітка про виконання
1.	Зібрати матеріали щодо світової та вітчизняної практики, вимог до проектування дизайну закладу	29.09.2023 – 30.10.2023	
2.	Виконати пошукові ескізи закладу	29.09.2023 – 30.10.2023	
3.	Розробити дизайн-концепцію інтер'єрів закладу та план благоустрою	30.09.2023 – 30.10.2023	
4.	Розробити поверхові плани, виконати розстановку меблів відповідно до функціонального зонування	30.09.2023 – 02.12.2023	
5.	Виконати плани підлоги з підбором необхідних підлогових покриттів	02.10.2023 – 09.12.2023	
6.	Виконати плани стелі з розташуванням освітлювальних приладів	02.10.2023 – 09.02.2023	
7.	Виконати розгортки стін приміщень	02.10.2023 – 09.12.2023	
8.	Виконати візуалізацію інтер'єрів у комп'ютерній 3D графіці	02.10.2023 – 09.12.2023	
9.	Виконати робочі креслення розроблених об'єктів	02.10.2023 – 09.12.2023	
10.	Оформити пояснювальну записку згідно затверджених вимог	25.10.2023 – 39.10.2023	
11.	Виконати компоунання планшетів	12.11.2023 – 14.12.2023	
12.	Скомпонувати папку та підготувати роздатковий матеріал	12.12.2023 – 14.12.2023	
13.	Підготувати доповідь захисту та презентацію у PowerPoint	14.12.2023 – 26.12.2023	

7. Консультанти з окремих розділів

Назва розділу	Консультант (посада, П.І.Б.)	Дата, підпис	
		Завдання видав	Завдання прийняв
Нормативна база	д.т.н., професор, професор кафедра комп'ютерних технологій дизайну і графіки ОМЕЛЬЯНЕНКО Максим Вікторович		
Охорона навколишнього середовища	к.б.н., доцент, доцент кафедри екології, факультет екологічної безпеки, інженерії та технологій ПАДУН Алла Олексіївна	25.10.2023 	25.10.2023
Охорона праці та безпека життєдіяльності	к.м.н., професор, завкафедри цивільної та промислової безпеки, факультет екологічної безпеки, інженерії та технологій ХАЛМУРАДОВ Батир Данатарович		

Дата видачі завдання: «25» жовтня 2023 р.

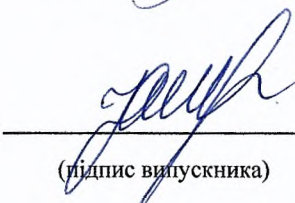
Керівник кваліфікаційної роботи

(підпис керівника)

Рада МИХАЙЛОВА

(П.І.Б.)

Завдання прийняв до виконання

(підпис випускника)

Юлія СОРОКІНА

(П.І.Б.)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота за темою : «Формування середовища дошкільних закладів» складається з 106 сторінок тексту, 37 рисунків і 55 джерел.

Ключові слова: дитячі установи, казки, дизайн інтер'єру, розвиток дитини, вікова категорія, емоційний вплив

Актуальність теми. Розвиток дизайну інтер'єру в дошкільних освітніх установах сьогодні є досить актуальною темою і навіть проблемою. Коли дитина потрапляє в установу, вона майже повністю залишається без піклування сім'ї. Тому першим завданням при проєктуванні є забезпечення психологічного та емоційного спокою дитини. Наступним кроком є створення ергономічного, зручного та захоплюючого навчального простору. Адже дитині, яка досить довго перебуває в навчальному закладі, необхідний як емоційний, так і психологічний комфорт. Зрозуміло, що вихователь не може замінити материнське тепло, тому необхідно створити дизайн установи, в якому дитина не хоче залишати установу хоча б на час, і дизайн установи, який задовольнить всі його фізичні та емоційні потреби. На жаль, в нашій країні зараз дизайн інтер'єру дошкільних освітніх установ знаходиться на досить низькому рівні. Якщо приватні дитячі садки спробують вирішити цю проблему, державні установи нічого не змінять, залишивши застарілий дизайн минулих років позаду.

Мета полягає в тому, щоб виявити особливості формування середовища дошкільних закладів та розробити дизайн інтер'єру сучасного дошкільного закладу відповідно до всіх нормативних вимог такого дизайну.

Об'єкт дослідження: дитячі дошкільні заклади

Предмет дослідження: формування середовища дитячих дошкільних закладів.

ЗМІСТ	6
ВСТУП	8
РОЗДІЛ 1. ІСТОРИЧНИЙ ОГЛЯД ПРОЄКТУВАННЯ ТА ДИЗАЙНУ ІНТЕР'ЄРІВ ДИТЯЧИХ ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ	10
1.1. Історична довідка та передумови виникнення дитячих дошкільних закладів	10
1.2. Зарубіжний досвід проєктування дитячих садків.	15
1.3. Досвід проєктування інтер'єрів дитячих садків в Україні	23
ВИСНОВКИ до першого розділу	
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЗАКОНОДАВЧОЇ ТА НОРМАТИВНОЇ БАЗИ.	29
2.1. Класифікація дитячих садків	29
2.2. Вимоги до проєктування дитячих садків	32
2.3. Художньо-естетичні вимоги до дизайну дитячих садків	43
ВИСНОВКИ до другого розділу	54
РОЗДІЛ 3. ПРИЙОМИ ФОРМУВАННЯ ДИЗАЙНУ ІНТЕР'ЄРІВ ДОШКІЛЬНИХ ДИТЯЧИХ ЗАКЛАДІВ.	55
3.1. Сучасні напрямки в дизайні інтер'єрів дошкільних дитячих закладів в Україні	55
3.2. Прийоми формування дизайну інтер'єрів	56
3.3. Тенденції розвитку інтер'єрів дошкільних дитячих закладів	57
ВИСНОВКИ до третього розділу	59
РОЗДІЛ 4. ІНТЕР'ЄРИ ДИТЯЧОГО ДОШКІЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ	60
4.1. Розташування ділянки.	60
4.2. Загальна концепція інтер'єру	62
4.3. Просторові рішення та функціональне зонування	63
4.4. Колористичне вирішення	65
ВИСНОВКИ до четвертого розділу	68
РОЗДІЛ 5. ОХОРОНА ПРАЦІ. ПОЖЕЖНА БЕЗПЕКА	70
5.1. Основні положення	70
5.2. Організація робочого місця	71
5.3. Документи з охорони праці	74

5.4. Мікорклімат приміщення	74
5.5. Вентиляція	75
5.6. Протипожежний захист та вимоги до пожежної евакуації	75
5.7. Характеристики матеріалів	84
5.8. Загальне та локальне освітлення в груповій кімнаті дитячого дошкільного закладу	87
ВИСНОВКИ до п'ятого розділу	
РОЗДІЛ 6. ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА	89
6.1. Аналіз факторів для дотримання вимог екологічної безпеки при проектуванні та використанні приміщень дошкільного закладу освіти.	89
6.2. Екологічні елементи в дизайні інтер'єру приміщень дитячого садка	91
6.3. Заходи та засоби дотримання вимог екобезпеки в об'єкті, що проектується	93
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	97
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	98

ВСТУП

Актуальність теми.

Дизайн інтер'єру в дошкільних установах сьогодні є актуальною темою. Діти в дитячому садку проводять половину дня, отримуючи знання і навички, фізичне, інтелектуальне, моральне, трудове і естетичне виховання в залежності від віку і особистих якостей, тому відповідний інтер'єр повинен бути комфортним і надавати позитивний вплив на дитину. Успіх дитини на 50% залежить від навколишнього інтер'єру. Ця тема дуже розвинена за кордоном, і багато дитячих установ Європи і Америки внесли великий внесок у поліпшення умов перебування дітей в дитячих садах, а впровадження нових тенденцій щодо поліпшення інтер'єру дитячих садків в Україні все ще знаходиться на низькому рівні.

Для кожного типу кімнати існує кращий стиль, який найкраще підходить для конкретного інтер'єру. Слідуючи сучасним тенденціям і концепції "гри" в дизайні дошкільних освітніх установ, розроблено дитячий сад, що поєднує в собі сучасні інтер'єри з природним ландшафтом і екологічними природними матеріалами.

Об'єкт дослідження: дитячі дошкільні заклади

Предмет дослідження: формування середовища дитячих дошкільних закладів.

Мета полягає в тому, щоб виявити особливості формування середовища дошкільних закладів та розробити дизайн інтер'єру сучасного дошкільного закладу відповідно до всіх нормативних вимог такого дизайну.

Завдання:

- проаналізувати вітчизняний та зарубіжний досвід у проектуванні інтер'єрів дошкільних дитячих закладів;
- вивчити сучасний стан приміщень дитячих садків;
- опрацювати сучасні нормативні вимоги проектування дошкільних навчальних закладів;

Методи дослідження метод порівняння, аналітичного аналізу та синтезу для засвоєння досвіду новітніх технологій та розробок. Також застосовувався метод аналізу літератури для виявлення норм та вимог для проєктування дошкільних дитячих закладів. Обстеження дитячих садків України та закордонних зразків. Метод узагальнення допоміг при створенні дизайну інтер'єрів дитячого садка та використання елементів гри в дизайні.

Структура кваліфікаційно роботи застосовуючи метод аналізу літератури та аналітичного аналізу зумовило структуру кваліфікаційної роботи: зміст, вступ, шість розділів, висновки, список використаної літератури з 55 найменувань та додатків. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи 106 сторінок.

РОЗДІЛ I. ІСТОРИЧНИЙ ОГЛЯД ПРОЄКТУВАННЯ ТА ДИЗАЙНУ ІНТЕР'ЄРІВ ДИТЯЧИХ ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

1.1. Історична довідка та передумови виникнення дитячих дошкільних закладів

Історія розвитку ДДЗ бере свій початок ще в Стародавньому Римі і сама по собі є предметом окремого наукового дослідження. Архітектурні ж аспекти в літературі для подібного роду установ з'являються, починаючи з епохою Відродження, і пов'язані з участю в проєктуванні видатних архітекторів свого часу. З моменту виникнення перших нормативів на проєктування дитячих садів (1930 р.), з'являються теоретичні і практичні розробки в області проєктування ДДЗ. Поетапно розв'язуються питання: санітарно – гігієнічного характеру, функціонального зонування, обладнання, місткості і ін. Видаються роботи: О.В.Демчено, О.Колодрубська, Н.Бондарчук, Л.А.Макаренко та ін. [13, 20, 28]. Серед книг по проєктуванню ДДЗ можна виділити декілька груп. В першу входять роботи, присвячені питанням планування, зонування, обладнання дитячих садів – О.Г.Онопрієнко, Л.В.Павлова, О.М.Кондратенко, С.М.Лінда [21, 25, 34, 35]. Друга група включає роботи авторів, що підійшли до проблеми рішення внутрішнього просторового середовища ДДЗ: В.Г.Литвиненко, О.Олійник, В.Чернявського, Л.Гнатюк [2, 4, 26, 33]. Проте, вони носять узагальнюючий характер, без створення певної системи пошуку гармонійного архітектурно-художнього образу дитячого саду. В роботах практично не відображені основні теоретичні принципи створення просторового середовища, комфортного для дитини, засновані на особливостях психолого-педагогічного аналізу. До необхідності пошуку архітектурно-художнього оздоблення і створення образу дитячого саду архітектори прийшли в кінці 80-х років. Ці питання залишилися тими, що практично не пропрацювали через припинення будівництва ДДЗ. На сьогоднішній день проблема художніх аспектів формування дитячих садів залишається неосвітленою.

Моменту появи поняття «установа для дітей» передував розвиток і виникнення самого поняття «дитинство». Воно складалося поступово і по ходу розвитку знаходило віддзеркалення в роботах художників, письменників,

вчених. До XIII століття дитинство вважалося періодом малоцінним і швидко минаючим. Байдужість пояснювалася демографічною ситуацією того часу – високою народжуваністю і смертністю. Діти у витворах мистецтва відображалися, як зменшені дорослі за винятком релігійних образів (ангели, амури і ін.). В XVI столітті відбувається подолання байдужості до дитинства, – з’являються портрети померлих дітей. Лише в XVII столітті набувають поширення портретні зображення реальних дітей, знатного або царського походження. Зароджується перша періодизація життя людини, з виділенням дитинства.

До питання історії виникнення і розвитку дитячих дошкільних установ, з позиції даної проблеми, можливі два підходи: історико-педагогічний і художньо-архітектурний. Останній, що включає архітектурно-художні особливості розвитку стилістики дитячих установ, складався під впливом історичних чинників і напрямів розвитку педагогічної думки. Саме тому, необхідно розглянути супутні історичні і педагогічні чинники.

При цьому логічним буде створення певної хронології типізації дитячих установ.

Прототипи дитячих закладів [32]:

- в старовині (Ст. Єгипет, Ст. Греція) діти дошкільного віку одержували виховання виключно в сім’ї;
- III в. до н.е. – III в. н.е. В Стародавньому Римі з’являються перші дитячі установи для безпритульників;
- IV – XIV ст. В Епоху Середньовіччя в Європі виникає новий тип виховних закладів – виховні будинки. В цей час на території сучасної України зберігаються традиції сімейного виховання;
- XV – XVI ст. В період Відродження з’являються якісно нові виховні будинки, засновані на прогресивних педагогічних методиках. На терени України ж в цей час приходять виховні будинки з «європейського середньовіччя»;

XVII – поч. XIX ст. В Європі складаються наступні типи дошкільних установ: Німеччина - «гральні школи», школи охорони маленьких дітей; Англія

– «школи для плетення соломки», «школи в'язання мережив», «жіночі школи»; Франція – «притулки».

В США організуються школи взаємного навчання (моніторіальні).

В 1868—1869 роках в Москві були відкрито чотири платні дитячі сади, що належали Мамонтової, Льовенштерн, Соловйової і Рімської-Корсакової.

В XIX ст. В Європі сформувалися такі типи дитячих дошкільних установ (ДДЗ):

– Німеччина – дитячі сади за системою Фребеля, педагога, вперше що запропонував ввести поняття «дитячий сад»;

– Англія – дитячі сади за системою Фребеля;

– Франція – материнські школи;

– Італія – денні ясла

– США - організувалися школи взаємного навчання;

– Україна - отримали розповсюдження дитячі сади німецького типу (система Фребеля), французького типу (за прикладом материнських шкіл), фабричні, народні садки.

Ясла, організовані опікуванням про бідних дітей, були установами піклування за дітьми дошкільного, а іноді і шкільного віку. Грудних дітей в ясла віддавали тільки ті жінки, у яких була безвихідна потреба. Діти знаходилися там з 7 ранку до 6 годин вечора, а деякі жили постійно. Діти забезпечувалися харчуванням і доглядом, ніяких занять з дітьми, як правило, не проводилося: використовувалися вільні ігри, розповідь. У такому вигляді ясла проіснували до 1918 року.

– Україна. Одним з крупних міст був Київ. Тенденції щодо пристрою добродійних закладів для дітей дошкільного віку отримали в цьому місті широке розповсюдження.

Користувалося популярністю в області дошкільного виховання діяльність Київського суспільства народних дитячих садів. Воно видавало журнал «Дошкільне виховання (1911—1917) і мало в своєму веденні в 1914 р. 11 народних і 10—13 платних дитячих садів. Суспільство прагнуло добитися від

уряду ухвалення закону про введення дитячих садів в систему народної освіти, їм був розроблений проєкт мережі дошкільних установ. Суспільство ставило також перед урядом питання про внесення до бюджету Міністерства народної освіти особливої суми на устанovu і зміст дитячих садів і учбових закладі для підготовки дитячих “садівників і вимагало перетворення дитячих притулків в народні дитячі сади.

В Києві з 1908 р. почало свою роботу Фребелєвське суспільство, що видавало літературу з питань дошкільного виховання (“Літні дитячі майданчики для ігор — 1914 г.; «Паризькі дитячі садки» — 1914 р. і т. д.); їм же був створений Київський жіночий педагогічний інститут з трирічним курсом навчання.

Участь в організації дошкільних установі приймали міські думи. Окремі міські самоврядування відпускали засоби на організацію суспільних рухомих ігор в міських садах і скверах, на відкриття дитячих садів для своїх службовців .

Іноді відкривалися приватні дитячі сади або як самостійні установи, або при приватних середніх учбових закладах. В деяких з них була добре поставлена педагогічна робота, було спеціальне обладнання (дитячі сади М. З. Свентицької Е. И. Залеської).

В ХХ ст. в Європі оформилися наступні типи дитячих установ [32]:

- Німеччина – Вальдорфські дитячі сади, дитячі сади (від 2 до 6 років);
- Англія – немає поняття «дитячий сад», - приймальні класи (від 2 до 3 років), підготовчі класи (від 4 до 8 років);
- Франція – материнські школи (від 2 до 6 років);
- Італія – дитячі сади за системою Монтесорі (від 1,5 до 6 років);
- Швейцарія – сімейні школи, пансіони (від 2 до 6 років).
- США, Канада – будуються дитячі сади (від 2 до 6 років);
- Україна. На початку ХХ століття, існувало 3 типи дитячих садів, заснованих на методиках: місцевих педагогів, М. Монтесорі, вальдорфської педагогіки.

На початку ХХ століття в Україні намітилася тенденція до збільшення мережі дитячих садів і інших дошкільних установ, що відкриваються

приватними особами, міськими властями і суспільними організаціями. Приміщення, в яких розташовувалися учбові заклади для дошкільників, були самими різними: квартира власниці або спеціально що знімається, приміщення учбових закладів, монастирів.

Хронологія розвитку дитячих закладів представлена в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1. — Хронологія виникнення дитячих дошкільних закладів

Період виникнення дитячих заклад.	Розташування	Типи дитячих закладів
III в. до н.е. – III в. н.е.	Стародавній Рим	перші дитячі установи для безпритульників
IV – XIV ст. (Середньовіччя)	Європа	виховні будинки
XV – XVI ст. (Відродження)	Європа	нові виховні будинки з прогресивними педагогічними методиками
XVII – поч. XIX ст.	Німеччина	«гральні школи», школи охорони маленьких дітей
Те ж	Англія	«школи в'язання мережив», «жіночі школи»
»	Франція	притулки
»	США	школи взаємного навчання (моніторіальні)
»	Італія	денні ясла
XVIII ст.	Україна	виховний будинок
XIX ст.	Україна	платні дитячі сади Мамонтової, Льовенштерн, Соловйової і Римської-Корсакової
Початок XX ст.	Німеччина	вальдорфські дитячі сади, дитячі сади (від 2 до 6 років)
»	Англія	приймальні класи (від 2 до 3 років), підготовчі класи (від 4 до 8 років)
»	Італія	дитячі садки за системою Монтессорі (від 1,5 до 6 років)
»	Швейцарія	сімейні школи, пансіони
»	США	дитячі сади (від 2 до 6 років)
»	Україна	дитячих сади, засновані на методиках місцевих педагогів, М. Монтессорі, вальдорфської педагогіки
»	Україна	народні і платні дитячих сади, сирітські будинки, притулки для дітей, дитячі денні притулки
1917 – 1991 рр.	Радянський Союз	дитячі сади, працюючі по методиках радянських педагогів
З 1991 р.	Україна	дитячі сади, працюючі по методиках українських педагогів, по програмах вальдорфської методики і М. Монтессорі

Таким чином, історичний огляд розвитку ДДЗ, проведений на основі педагогічних методик показує, що виникнення дитячих садів є необхідним слідством розвитку суспільства. Причому їх роль зростає із збільшенням

соціальної зайнятості людини. Все більша зайнятість жінок в суспільному виробництві приводить не тільки до створення дитячих садів, але і стимулює розвиток спеціалізованих, орієнтованих на дітей з дворічного віку, педагогічних методик. В Україні до 20-х років ХХ століття дитячі сади частіше за все влаштовувалися в пристосованих будівлях (палацах, садибах). В 20-ті роки дитячі сади також ще не мали власного архітектурного вигляду і входили до складу будинків – комун [38]. Розробкою дизайну інтер'єру в цей період практично не займалися. Меблі, якими устатковувалися дитячі заклади, були лише зменшеними копіями меблів для дорослих не мали естетичного вигляду.

1.2. Зарубіжний досвід проєктування дитячих садків.

Це ж тільки в нас дитячі садки поступово перетворюються в банки, страхові компанії й офісні центри. За кордоном «кіндергартени» продовжують будувати й оформляти, причому малятам, для яких усе це й створюється, можна тільки позаздрити, дивлячись на дизайнерські вишукування в цьому напрямку.

США - одна з країн, що бурхливо розвивається. Рівень економічного розвитку постійно й стабільно зростає. Країні притаманний низький рівень безробіття та інфляції, стрімкий розвиток технологій. Американці підходять до освіти із властивим для них прагматизмом. Для них навчальні програми та курси - це товар, що різниться за якістю та ціною. Для бажаючих навчатися в США є пропозиції на будь-який смак. Американці вступають у школу з шести років, хоча більшість навчається у вдома і дитячих садах починаючи з трьох років. Початкові школи американці закінчують в 12-13 років, а потім переходять у середні школи різних типів. У них вчаться, у середньому, до 18 років [31].

Прекрасно собі представляючи ситуацію з дитячими садками. Не секрет, що наші дитячі садки славляться переповненими групами, неякісним харчуванням, несвоєчасно наданою медичною допомогою, грубими й ледачими вихователями, старими, зношеними дитячими майданчиками і т.т. До того ж в останні роки ходять слухи про хабарі завідувачам, продажу путівок і постійних прохань грошей у батьків на оснащення дитячого садка, хоча відомо, що дані потреби повинне оплачувати держава. Безумовно, ситуація з дитячими садками

в жалюгідна, якщо немає можливості віддати у приватний дитячий садок, багато батьків проти того, щоб дитина ходила в дитячий садок і по можливості сидять із дитиною будинку, виховуючи її самостійно.

Але за кордоном справа з дошкільними закладами зовсім інакше. Подивимося, у яких умовах виховують підростаюче покоління в Японії, США, Західній Європі.

Насамперед, на що варто звернути увагу в японських дитячих садках – це кількість дітей у групі, якщо на наших теренах часом кількість дітей перевищує за 30, то в Японії кількість дітей у групі не перевищує 9 дітей [22].

До того ж дітей у ясла беруть не з 1,5 років, як у нас, а вже з 3х місяців, на тій умові, що батьки працюючі, і працюють не менш 5-ти годин у добу. Особливу увагу приділяють вихованню й навчанню дітей старшого віку. Наприклад, багато дитячих садочків перебувають при університетах, де дітям дають відмінну дошкільну підготовку. Уже з дитинства японським дітям прищеплюють працьовитість – вони самі за собою прибирають і навіть готують самі собі їжу. Безумовно, усі їхні трудові подвиги проходять в ігровій формі, завдяки вихователям, які дуже відповідально наглядають за кожним малям.

Японські діти вже в п'ять років знають абетку, можуть подбати про себе й знають як потрібно поводитися в суспільстві [31].

Дитячі садки в США практично всі частки, і як будь-який крок, дитячий садок оплачується батьками. Там відмінно налагоджена система створення домашніх або приватних дитячих садків і відкрити подібний дошкільний заклад може кожний, для цього досить пари довідок.

За рахунок величезної кількості дитячих садків у США, і місць вистачає, і в групах у середньому по 6 дітей. Єдиним недоліком можна вважати лише високу оплату – від 800 до 1600 доларів на місяць.

Харчування є як загальне, так і індивідуальне – наприклад, немає нічого такого в тому, щоб принести їжу з будинку для своєї дитини.

У багатьох дитячих садках США викладають спів, малювання, танці і т.т. Дитина може відвідувати будь-які заняття залежно від його віку й здатностей. Нажаль, на сьогодні тільки-тільки приватні дитячі садки якимось встають на ноги,

і цей бізнес починає налагоджуватися. Відомо, що основна проблема відкрити приватний або домашній дитячий садок – складне оформлення документів [15].

Дитячі садки Західної Європи багато в чому схожі й, до речі, багато чого, що зараз нового з'являється на наших теренах в дошкільному вихованні дітей запозичене саме звідти. Наприклад, ігрові групи, які існують у Європі вже з 1960 року. Ігрові групи створені для родин, де одна дитина у родині, для того, щоб віна розвивався й вчилася спілкуватися з однолітками. Працюють вони неповний день 1-3 години [31].

На сьогоднішній день рідко мама може собі дозволити виховувати дитину самостійно, і коли маляті виконується 1,5 року, батьки серйозно замислюються про те, щоб віддати дитину в дитячий садок. Звичайно, існують інші альтернативи, такі як бабуся або нянька, але все-таки частіше, з ряду причин, батьки користуються послугами дитячого садка.

На сьогоднішній день ситуація з дитячими садками змушує бажати кращого - не так уже просто влаштувати своє чадо в дошкільну освітню установу. В адміністрації районів лише розводять руками: «Місце немає, приходьте на наступний рік». У кожному садочку ситуація з нестачею місць вирішується індивідуально.

Досвід проєктування дитячих садків нескінченний, і в кожній країні він має свої особливості і відрізняється від інших як дизайном, так і дошкільною програмою [14].

Норвезька студія 70°N Architecture розробила проєкт двох муніципальних (що належать місту) дитячих садків м. Тромсе (Північна Норвегія). Норвежці виграли тендер на оформлення за рахунок того, що дуже креативно підійшли до вирішення цього питання. Побудований в 2006 році. Його фасади формують численні вікна самої хитромудрої конфігурації, а вхідну групу фланкують кубічні обсяги яскраво-оранжевого кольору (рис.2.8).

Втім, справжнє роздолья кольору і форм зустрічає маленьких відвідувачів всередині: тут немає жодного повторюваного інтер'єру. Архітектори виходили з постулату про те, що дитяча фантазія безмежна, і тому дизайн ігрових кімнат повинен бути відповідним: ніяких прямих ліній, ніякої сухості й суворості.

Внутрішні перегородки найбільше нагадують скибочки сиру з дірками, причому кожна дірка позначена власним кольором. Ті, що побільше, використовуються як лази в численні кімнати-печерки, ті, що трохи менше, зручні в якості віконець. Підлога в ігрових кімнатах устелені батутами, що робить всі ігри безпечними, а в основі м'якого статі зроблені місткі висувні ящики для зберігання іграшок. Цікаво, що перегородки з фігурними дірками мають колеса, так що в будь-який момент конфігурацію ігрового простору можна змінити. А ще в цьому чудосадку є зимовий сад, басейн, класні кімнати і навіть власний ляльковий театр (рис. 1.1.).

Рис. 1.1. Повторення елементів в екстер'єрі та інтер'єрах будинку Норвезької студії 70°N Architecture

Яскраві веселі кольори, тунелі і печери, таємні отвори, ходи і затишні куточки – все це ідеально підходить для дітлахів, адже тільки їм під силу розібратися в усіх тонкощах цього оформлення. Швидше за все, щоб придумати такий інтер'єр, дизайнерам напевно довелося самим перетворитися в дітей, або ж вдатися до безпосередньої допомоги своїх обожнюваних доньок і синочків (рис. 1.2.).

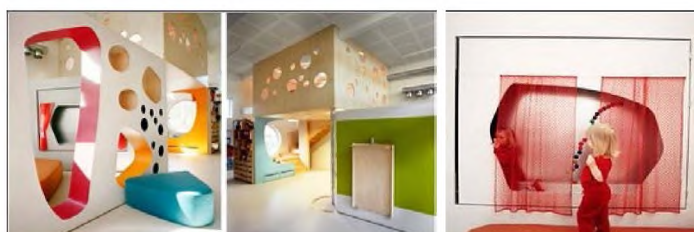

Рис. 1.2. Інтер'єри будинку дитсадка Норвезької студії 70°N Architecture

Дизайнери вирішили, що дитина - за умовчанням непосида, якому необхідно простір, щоб мати можливість виплеснути невгамовну енергію. До того ж кожен, навіть найменший, елемент інтер'єру повинен радувати дитину,

приносити йому задоволення і годиться для ігор. Ця ідея і стала основною в концепції оновлення дитсадівського інтер'єру (рис. 1.3.).

Рис. 1.3. Інтер'єри ігрової дитсадка Норвезької студії 70°N Architecture

В Європі дитячий сад може стати незабутнім архітектурним атракціоном. Данське бюро «Dorte Mandrup Arkitekter» побудувало свій дитячий садок на розі типового для центру Копенгагена кварталу, утвореного чотирьох-і п'ятиповерховими будинками кінця XIX століття. До архітектури садка не пред'являлося ніяких особливих претензій, але архітектори з самого початку вирішили, що новий об'єкт повинен пожвавити і хоч якось «розбавити» нагромадження брутальних житлових корпусів [30].

На невеликій ділянці треба було розмістити дошкільний заклад на три групи, їдальню, гардероб, загальну ігрову зону і майданчик для денних прогулянок. Остання представляла собою головну проблему, адже будівля будувалося практично на перехресті, і тому архітектори запропонували розмістити зону для прогулянок на даху. Стандартний прямокутний обсяг покрівлі був перетворений на справжній лабіринт, в якому знайшлося місце і для навчальних занять на відкритому повітрі, і для імпровізованих спортивних змагань [6].

Оскільки будівля дитсадка обступають більш високі будинки, архітекторам належало також вирішити проблему інсоляції приміщень. І вихід був знайдений: вуличні фасади майже повністю засклені, а з середини прямокутного обсягу по всій висоті будинку вирізаний овал. Стіни вийшла

«западини» також зроблені прозорими, і завдяки цьому сміливому композиційному цьому прийому в садочку немає жодного темного кута (рис. 1.4).

Рис. 1.4. Екстер'єри будинку Норвезької студії 70°N Architecture

На проєктування ще одного незвичайного дитячого саду в Берліні архітекторів з групи Ваупілотен надихнуло «лимонадне дерево» з «Пєппі Довгапанчоха». Екстер'єр і інтер'єр цього дошкільного закладу вирішені в задерикуватих салатово-жовтих тонах, а вхід оформлений у вигляді гігантського куреня, збитого з дерев'яних рейок. Усередині садка таких куренів, тільки виконаних з м'якої тканини і батута, ще більше. Вони побудовані уздовж стін, а також оформляють зсередини деякі вікна. Забавні і конструкції шведських стінок: це не звичні нам дерев'яні поперечини, закріплені у стін, а цілі містечка з драбинок, арок і гойдалок. Коридор садка перетворений на невелике виставковий простір, в якому експонуються дитячі малюнки, фотографії, вироби. Стенди також пофарбовані в світло-жовтий колір і підсвічені лампами [27].

Садок, об'єднаний з автопаркінгом Зелєні та жовті тони домінують і в оформленні дитячого садка Sansaburu (Сан-Себастьян, Іспанія). Цей рай для дошкільнят був побудований за проєктом архітектурного бюро Vaumt. Незвичайність об'єкта ще й у тому, що садочок поєднаний ... з підземною автомобільною парковкою. Що вдієш, району потрібно відразу два соціальні об'єкта: муніципальна стоянка, яка б звільнила від приватного транспорту вузькі вулиці, і дитячий сад.

Парковку загнали під землю, в'їзд в неї оформлений лаконічною прямокутної аркою, а щоб захистити дітей від вихлопних газів, фасад садка закутали додатковим шаром зі скла та спеціальної дрібної сітки. Вечорами ця

мембрана ефектно підсвічує яскраво-зеленим кольором. Частина плоскої покрівлі садка використовується як простір для рухливих ігор на відкритому повітрі і прийому сонячних ванн, а частину займає кубічний об'єм, в якому розташувалися класні та ігрові кімнати. В оформленні інтер'єру дитсадка домінують криві лінії, а там, де це було недоречно з конструктивної точки зору, архітектори компенсували строгість простору за допомогою яскравих кольорів, малюнків і неординарною підсвічування [27].

Дитячий садок Sighartstein (рис. 1.5.-1.6.). – це не просто садок, це штучний казковий світ, оснований за допомогою дизайну, що знаходиться в Австрії.

Рис. 1.5. Фасад дитячий садку «Sighartstein», Австрія

У дитячому садку інтегрований в ландшафт, як хамелеон (в тому числі ясла) на 4 групи. Пропозиція німецької фірми Kadawittfeldarchitektur для будівництва зайняло 1-е місце в суспільному архітектурному конкурсі в 2003 році. Перше враження від цього місця посеред зеленого луку і поля призводить до того, як побудована концепція дитячого майданчику.

Рис. 1.6. Вирішення інтер'єрів з зелених відтінках дитсадку «Sighartstein»

Підвищена і абстрактно стилізована «трава» – це кубічний фасад будівлі, що приносить певну гармонію в обсязі, а також ідентичність і орієнтацію для дитячого садка. Внутрішня організація підлягає логіці використання: групи дитсадка мають відкритий доступ в сад, а ясла групи збереглися поверхом вище (рис. 1.7.).

Рис. 1.7. Дитсадок з дизайнерською концепцією образу «трави»

Концепція зеленого кольору як «колір життя, молодості і весни. В психологічній роботі зелений колір грає важливу роль: Зелений колір заспокоює і гармонізує. Зелений підсилює такі якості, як корисність, витривалість, терпимість і задоволеність (рис. 1.8.). У кольоротерапії, зелений розглядається як нейтральний колір зцілення, що врівноважує. Це створює простір для збору енергії і сприяє регенерації [37].

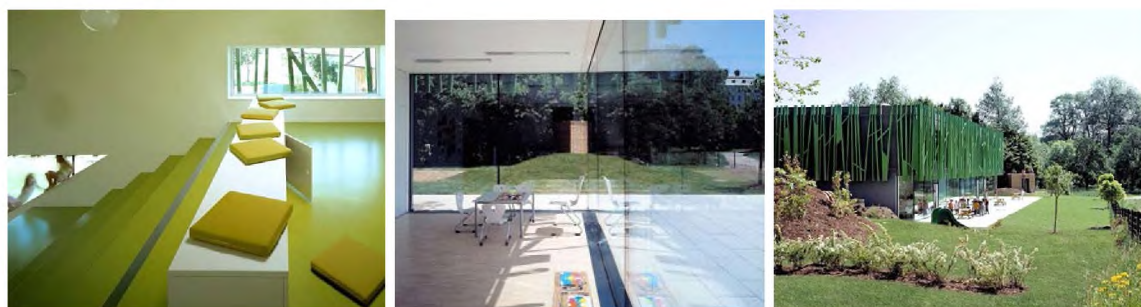

Рис. 1.8. Екстер'єр та інтер'єр дитячого саду «Sighartstein», Австрія

Плоска крита двоповерхова будівля кубічної форми оптимально розподіляє функції дитячого саду. На першому поверсі, можна знайти місця груп - з прямим доступом в сад. Ясла розміщуються в на верхньому поверху.

Основою будинку є багатофункціональний зал - комунікативний центр для дітей та вихователів, який використовується в якості вузла для різних функцій:

простір для спільної діяльності і альтернативного місця для поганої погоди. Різні відтінки зеленого нагадують образ трави й визначають тему гри в окремих областях. Групи розміщуються уздовж південного боку з прямим виходом на терасу і в сад. Група складається з двох частин - кожна з гардеробною, санітарною. На сході додаткових приміщеннях, таких як персонал, адміністрація, тиху кімнату і їдальню.

Концепція «Світло + Природа»: від підлоги до стелі засклені на першому поверсі вікна запрошують природу прямо в будівлю, висвітлюючи групу з великою кількістю сонячного світла, в той час як віконних прорізів верхнього рівня за декоративних фасадів створюють абсолютно різне освітлення [27].

1.3 Досвід проєктування інтер'єрів дитячих садків в Україні

Дитячий сад - найпоширеніший вид дошкільного освітнього закладу як Києва, так і інших міст України. Садок не тільки забезпечує нагляд, догляд та оздоровлення, навчання і виховання дітей, а й надає "вільний" час молодим батькам.

Зростаючу популярність сучасної дошкільної освіти в Україні завойовують приватні дитячі садки, незважаючи на те, що їх кількість у порівнянні з державними і раніше залишається незначною. Доступні вони далеко не всім, тому питання про хороше проєктування державних дитсадків постає з кожним разом все сильніше.

Найбільша кількість і різноманітність центрів раннього розвитку та приватних дитячих садів, а отже найкращий вибір наданий в Києві, а також в інших великих містах України - Харкові, Дніпропетровську, Донецьку, Одесі, Львові, Запоріжжі, Луганську, Сімферополі.

Основними проблемами дитячих садків на сьогодні в Україні є :

1. Дефіцит місць у дитячих садках та переповненість груп. В дитячих садах України не вистачає місць, причинами стали ще 90ті. У неспокійні 90-ті роки і на початку 2000-х на території країни закривалися різні підприємства, шахти, а разом з ними і відомчі дитячі садки. Частина відомчих садків перейшла в комунальну власність міст. Народжуваність в той час скоротилася,

спостерігалася недоукомплектованість груп, складні економічні умови не дозволяли утримувати незайняті приміщення дитсадків, виконувати їх ремонт, тому закрили і деякі комунальні дитячі садки. За роки незалежності в Києві було закрито більше 300 дитячих садів, в Харкові - понад 200, у Запоріжжі - понад 100. В останні роки народжуваність підвищилася, а місць у дитсадках залишилися недостатньо. Дошкільна освіта отримує сьогодні лише 54% українських дітей у віці до 6 років. В даний час в Україні поступово вирішується проблема дефіциту місць у дитячих садках - відкриваються додаткові групи (за рахунок резервних приміщень та виведення перших класів у школи), ремонтуються закриті дитячі садки, відновлюються дитсадки, які раніше були перепрофільовані або здані в оренду, будуються нові дитсадки, відкриваються приватні дошкільні установи. Щоб потрапити в дитячий садок в Україні, потрібно записати дитину в чергу ще з перших місяців життя. Наслідком нестачі місць стає переповненість груп у дитячих садках.

2. Нестабільне опалення і зростання захворюваності дітей. «Холодними» стали дошкільні установи країни, опалювальні від нестабільно працюючих котелень централізованої системи тепlopостачання. Місцеві управління освіти і виховання докладають зусиль для створення належних комфортних умов перебування дітей і співробітників в ДНЗ. З цією метою вводяться в експлуатацію автономні міні-котельні. На зростання захворюваності дітей негативно впливають відсутність належного температурного режиму, контакти здорових дітей з хворіючими, адже в невеликому груповому приміщенні знаходиться одночасно багато дітей, переповненість груп, а також несприятливі соціально-економічні та екологічні фактори.

3. Харчування. При 10,5 і 12-годинному перебуванні дітей у дитсадку режим харчування повинен бути триразовим. При перебуванні дітей у ДНЗ більше 12:00 організовується обов'язкове чотириразове харчування. Для дітей, які перебувають в дитсадку цілодобово, перед нічним сном організовується додатковий п'ятий прийом їжі.

4. Матеріально-технічне оснащення. Головна причина, що стримує розвиток системи дошкільної освіти - обмежене фінансування на державному

рівні, яка позбавляє можливості якісно підтримувати і зміцнювати матеріальну базу дошкільних установ, поповнювати їх методичною та дитячою літературою, сучасними іграшками та посібниками, технічними засобами навчання, м'якими та дезінфікуючими засобами, оновлювати твердий і м'який інвентар, проводити ремонтні роботи і пр.

Один з нових проєктів типового дитсадка України на 190 місць – має назву «Золота середина» по кількості місць для малюків. Що стосується зовнішнього вигляду будівлі, то колірне рішення трьохколірне, що складається з жовтого та червоно-оранжевого кольорів (як найбільш улюблених, відповідно до досліджень, дітьми) і синього, який покликаний зрівноважити строкату гамму. Сама ж конструкція до цього дуже сприяє - вона має несучі конструкції у вигляді монолітного залізобетонного каркаса, який швидко ллється. Швидко встановлюється і фібро-бетонне покриття. Воно, до речі, теж може створювати різну кольорову гаму (рис. 1.9).

Рис. 1.9. Екстер'єр та інтер'єр типового дитсадка в Україні на сьогодні

Разом з самою будівлею дитсадка він дозволяє вмістити на обмеженій території і прогулянкові веранди - їх уніфікований проєкт також розроблений московськими архітекторами. На відміну від існуючих веранд, де в прогулянковий майданчик становлять хіба що пісочницю і стоїть поруч навіс від негоди, нові веранди - це ціла досугова дитяча зона. З спортмайданчиком, спортивними снарядами і навіть складами інвентарю для кожної групи - зрозуміло, мова йде про іграшки, велосипедах, лопатках для піску та інших дитячих радощах. У веранд передбачений різний розмір, залежно від кількості

дітей в групі. Наприклад, якщо група буде нараховувати 15 осіб, веранда буде площею в 30 квадратних метрів. Далі - по зростаючій. Стандартний варіант колірного рішення саду на 190 місць. Можливий і інший варіант веранд - прибудованих до самої будівлі. Висота огорожувальних світловідбивних стін - 1,8 метра. Психологи порахували, що висота стін під два метри просто не викличе навіть у самих бешкетних карапузів бажання залазити на такі конструкції. Групи в дитячому садку збалансовані. Одночасно там зможуть перебувати діти різного віку: наймолодші, як і належить, займають перший поверх, а старші діти - другий і третій. Крім того, третій поверх розрахований для занять в гуртках та актовій залі. Причому між ними знаходиться розсувна перегородка, яка в будь-який момент може розсунути і створити один універсальний зал на 130 квадратних метрів. Що, до речі, вкрай зручно, коли заняття проводяться відразу з декількома групами - чергувати дітей різного віку, як класи в школі, не доведеться.

Використання засобу «гри» [23] в дитячому садку в «Ліді» - прості рішення складних проблем. Майданчики садка дійсно нагадують казку. Але таку, яку можна помацати, посмикати і з подивом дізнатися в її героях звичайні побутові дрібниці, загалом, чари тут були в наявності (рис. 1.10).

Рис. 1.10. Дизайнерські рішення дитмайданчиків в дитсадку «Ліді»

Біля басейну все обладнання для занять, яке є там: від лавок до восьминога-тренажера прикрашено або зроблене з так званих непридатних матеріалів: залишки кольоровий клейкої стрічки, коробочки від кін дер сюрпризів, кришечки від пластикових пляшок, навіть відслужили своє трубки для прокладки вікон. Те, що є оригінальним екологічним рішенням, прекрасно доповнюється кімнатою для ароматерапії, де діти після купання можуть розслабитися фіто-чайком під приємну музику. Доріжки здоров'я були виявлені і на дитячих майданчиках. Оригінальний простий дизайн, коли з пластикових пляшок так легко і просто можна зробити свинку, бджілку, дзвіночки, пальми і багато іншого. Зі старого бензобака зроблене сонечко, каміння, що валяються під ногами, перетворено не просто в огорожу для квітника, а в дитячих тваринок, таких як жабка, гусениця, павутинка [29].

Коли потрібно без додаткових коштів створити справжній дизайн, підручні речі можуть стати дизайнерськими шедеврами.

Меблі в вітчизняному дизайні дитсадків не так вже й вирізняються, як поширено закордоном. Вони не створюються з якоюсь новою ідеєю, більш однотипні та стандартні (рис. 1.11).

Рис. 1.11. Типове вирішення інтер'єрів ігрової та спальні дитсадку вітчизняного дизайну

Інтер'єри прості, меблі виготовляються з дерева, хоча частіше, для збереження коштів, з неприродних матеріалів

ВИСНОВКИ до першого розділу

1. Таким чином, історичний огляд розвитку ДДЗ, проведений на основі педагогічних методик показує, що виникнення дитячих садів є необхідним слідством розвитку суспільства. Причому їх роль зростає із збільшенням соціальної зайнятості людини. Все більша зайнятість жінок в суспільному виробництві приводить не тільки до створення дитячих садів, але і стимулює розвиток спеціалізованих, орієнтованих на дітей з дворічного віку, педагогічних методик.

2. Типи дошкільних установ в Україні, що різняться по призначенню, характері й часу експлуатації, місткості й умовам будівництва, визначають архітектурно-планувальну структуру будинків, приміщень і ділянок. У південних районах країни, наприклад, будують дитячі садки, архітектура яких «захищає» від сонця, сприяє провітрюванню приміщень і майданчиків; на півночі будують будинку із закритими прогулянковими верандами, зимовими садами, оранжереями й плескательними басейнами, де підтримується постійний мікроклімат.

3. Це ж тільки в нас дитячі садки поступово перетворюються в банки, страхові компанії й офісні центри. За кордоном «кіндергартени» продовжують будувати й оформляти, причому малятам, для яких усе це й створюється, можна тільки позаздрити, дивлячись на дизайнерські вишукування в цьому напрямку.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЗАКОНОДАВЧОЇ ТА НОРМАТИВНОЇ БАЗИ.

2.1. Класифікація дитячих садків

У дошкільних установах діти отримують фізичне, інтелектуальне, моральне, трудове та естетичне виховання відповідно до їх вікових та індивідуальних особливостей, а також необхідні для їх віку знання та вміння [47].

Мережа дошкільних установ формується з дитячих дошкільних установ загального типу. Існує спеціальна класифікація дитячих дошкільних установ, що ділиться на:

- типові дитячі ясла-садки, що призначені для дітей з нормальним фізичним і розумовим розвитком. Режим роботи денний (кругло добовий). Приймають дітей віком від 1 до 3-х років. Розміщуються такі будівлі в мікрорайонах; селищах міського типу; сільських населених пунктах.

- типові дошкільні заклади, віком від 3 до 6 років.

- типові дитячі садки, які є комплекси дошкільних установ, що створені для дітей з нормальним фізичним і розумовим розвитком з денним (кругло-добовий) робочим часом, де є ясельні від 1 року до 3 років, розміщуються в мікрорайонах; селищах міського типу; сільських населених пунктах, дошкільні від 3 років до 6 років

- спеціалізовані для дітей з порушенням: слуху, для глухих та слабочуючих дітей;

- цілодобовий з ясельними від 2 до 3 років, що розміщуються в сельбищних зонах, дошкільними від 3 до 6 років з зеленою зоною для глухих та слабочуючих дітей, підготовчими від 6 до 7 років, що розташовані в містах, для дітей з порушенням зору, для людей з вадами зору (з гостротою центрального зору від 0 до 0,4), з косоокістю і амбліопією;

- цілодобовий підготовник для дітей з віком від 6 до 7 років, що розташовані в містах з порушенням опорно-рухового апарату, для дітей з порушенням функцій опорно-рухового апарату, з нормальним інтелектом чи

вторинної затримкою психічного та мовного розвитку, з порушенням інтелекту, для розумово відсталих дітей - олігофренів в ступені дебільності;

- цілодобовий дошкільник з віком дітей від 3 до 6 років , що розташовується в сельбищній зоні;

- підготовник від 6 до 7 років з зеленою зоною, розташовується в містах, створений для дітей з порушенням мови (логопедично), для розумово відсталих дітей - олігофренів в ступені дебільності;

- круглодобовий ясел-ник від 2 до 3 років та дошкільник від 3 до 6 років, а також Підготовник від 6 до 7 років ;

- санаторно-оздоровчі ляя ослаблених дітей, які страждають різними хронічними захворюваннями або схильних до них;

- круглорічні або круглодобові яселні віком від 1 до 3 років, що розташовуються в заміській зоні або добре озелененій території міста, віддаленій від джерел шуму та забруднення, дошкільні від 3 до 6 років, де є повітря, у зручній доступності, підготовчі від 6 до 7 років від міського транспорту;

- для дітей з раннім проявом туберкульозної інфекції, захворюванням органів дихання, зміною серцево-судинної системи, сколіозами I-II ступеня і порушенням постави;

- круглорічний або круглодобовий підготовник-ні віком від 6 до 7 років. Це заміські дачі для літнього відпочинку та оздоровлення дошкільнят;

- круглодобовий сезонний (можливо цілорічне ядро), де є ясельні. Від 2 до 3 років, розташовані в приміській зоні Дошкільні Від 3 до 6 років

- групи короткочасові для нагляду за дітьми;

- будинки дитини , де проходиться виховання дітей, які залишилися без піклування батьків;

- круглорічні ясельні з народження дитини до 3 років, знаходяться вони в зеленій зоні міста;

- дитячі будинки дошкільні з віком дітей від 3 до 6-7 років.

Вікові групи дітей в дитячих дошкільних установах і кількість дітей у групах має прийматися за чинним на даний період Положенням про відповідні

дошкільні заклади (табл. 2.1). Кількість і співвідношення різних вікових груп в будівлі визначається за демографічними даними регіону будівництва.

Таблиця 2.1. - Вікові групи дітей в дитячих дошкільних установах і кількість дітей у групах

Групи	Вік дітей, роки	Вмістимість груп, місць							
		Дитячих дошкільних закладів загального типу		Спеціалізованих дошкільних закладів		санаторно-оздоровчих дошкільних закладів		Коротко часового перебування дітей	
		існуючі	рекомендовані	існуючі	рекомендовані	існуючі	рекомендовані	існуючі	рекомендовані
Ясельні:									
2-я раннього віку	1-2	20	15	15	10	—	—	—	—
1-а молодша	2-3	20	15	15	10	15	10	10	5
Дошкільнята:									
2-а молодша	3-4	25	20	15	10	20	12	15	7-8
середня	4-5	25	20	15	10	20	12	15	7-8
старша	5-6	25	20	15	10	20	12	15	7-8
підготовча	6-7	—	—	15	10	20	12	15	7-8

Найбільш масовими типами дошкільних установ є дитячі ясла-сади. Їх максимальна місткість не рекомендується більше 14 груп або 350 місць. Враховуючи перспективну тенденцію скорочення груп дітей ясельного віку і особливо 2-ї групи раннього віку, рекомендується передбачати проекти дитячих садків з приміщеннями групових осередків для дітей дошкільного віку, які можуть використовуватися при необхідності для розміщення ясельних груп.

Навчання дітей шестирічного віку, особливо з ослабленим здоров'ям, може організовуватися на базі дитячих дошкільних установ. В цьому випадку в дошкільному закладі може передбачатися 1-2 перших класи з чисельністю груп 25 осіб [47].

2.2. Вимоги до проєктування дитячих садків

Дитячі дошкільні установи є найбільш масовими об'єктами цивільного будівництва, проєктування і будівництво яких тісно пов'язане з реалізацією житлової програми і перебудовою системи народної освіти, а також із соціальною сферою життєдіяльності населення. Особливо важливу роль при проєктуванні слід відводити впливу архітектурного середовища на формування особистості дитини, виключення негативних впливів монотонної одноманітності на його психологію.

Для проєктування дошкільних установ обов'язково використовуються такі нормативні, інструктивно-довідкові матеріали:

- ДБН В.1.1-7:2016 Пожежна безпека об'єктів будівництва. Загальні вимоги [7].
- ДБН В.2.2-4:2018 Будинки і споруди. Заклади дошкільної освіти [8].
- ДБН В.2.2-9:2018 Будинки і споруди. Громадські будинки та споруди. Основні положення [10].
- ДБН В.2.2-40:2018 Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення [9].
- ДСТУ-Н Б А.3.2-1:2007 Система стандартів безпеки праці. Настанова щодо визначення небезпечних і шкідливих факторів та захисту від їх впливу при виробництві будівельних матеріалів і виробів та їх використанні в процесі зведення та експлуатації об'єктів будівництва [11].
- ДСТУ ISO 45001:2019 Системи управління охороною здоров'я та безпекою праці. Вимоги та настанови щодо застосування (ISO 45001:2018, IDT) [12].

Будинки дитячих дошкільних установ загального типу дозволяється проєктувати не більше трьох рівнів. Поверховість будівлі дошкільного закладу загального типу вибирається в залежності від місткості, природно-кліматичних та містобудівних умов застосування, а також архітектурно-композиційного рішення житлової забудови.

Висота приміщень дитячих дошкільних установ, регламентується і дорівнює 3 м (від підлоги до стелі). Висоту поверху в приміщеннях для груп короточасного перебування дітей, що розміщуються в житлових будинках, а також для установ менше 40 місць допускається приймати рівній висоті приміщень житлових будинків [8].

Веранди для прогулянок, прибудовують до дитячого дошкільного закладу місткістю понад 50 місць, слід проектувати тій же мірі вогнестійкості, що й основна будівля. Приміщення для розміщення інженерного обладнання і прокладання комунікацій, розташованих в підвалі, слід відокремлювати від інших приміщень протипожежними перегородками з межею вогнестійкості 0,25 год (2-го типу). Двері комор горючих матеріалів, а також електрощитових, вентиляційних камер та інших технічних приміщень повинні мати межу вогнестійкості не менше 0,6 ч [7].

Ефект, що виходить від кооперації харчоблоку та пральні на кілька дошкільних установ, дозволяє включити до складу комплексів додаткові загального приміщення (плавальний басейн, зали для занять).

Місткість і структура комплексу дошкільних установ повинна визначатися завданням на проектування за погодженням з органами освіти та охорони здоров'я [12].

Створення комплексів найбільш доцільно при середній і високій щільності житлової забудови, коли відбувається скорочення сільської території і парне розміщення дошкільних установ. Комплекси дитячих дошкільних установ принципово можуть вирішуватися за трьома варіантами:

- у вигляді декількох окремо розташованих або з'єднаних переходом будівель з груповими осередками для дітей різного віку і блоком зальних та адміністративно-господарських приміщень (рис. 2.1.);

- у вигляді однієї будівлі блокової структури, що об'єднується центральним блоком з залами та адміністративно-господарськими приміщеннями дві установи по 8, 10, 12 або 14 груп (рис. 2.2);

- у вигляді взаємозалежної системи дошкільних установ на весь мікрорайон, в яку входять центр дошкільного виховання, вбудовані або

прибудовані до житлових будинків приміщення групових відділень для ясельних дітей, оздоровчих дошкільних груп, приміщень короткочасного перебування дітей і підприємство централізованого обслуговування.

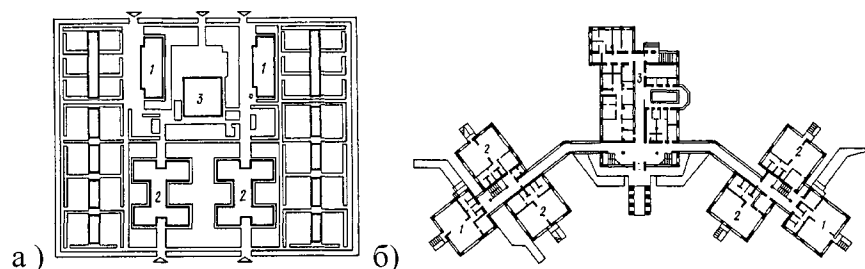

Рис. 2.1. Схема організації комплексів дошкільних установ.

а - у вигляді окремо розташованих будівель, б - у вигляді корпусів, з'єднаних переходом; 1 - корпус ясельних груп; 2 - корпус груп дитячого саду, 3 - службово-побутове приміщення

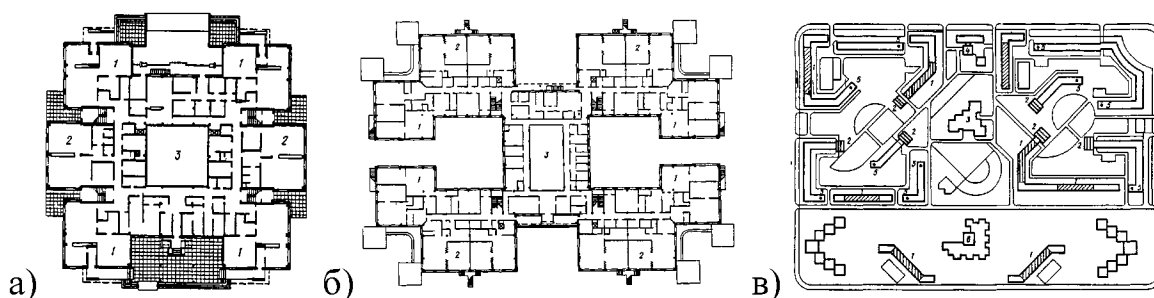

Рис. 2.2. Схема організації комплексів дошкільних установ в одній будівлі: а - комплекс на 480 місць (10 +10 груп), б - комплекс на 660 місць (14 +14 груп); 1 - блок ясельних груп; 2 - блок груп дитячого саду, 3 - блок службово-побутових приміщень, для занять, басейну в) Схема організації комплексів дошкільного виховання в мікрорайоні: 1 - вбудовані в житловий будинок приміщення ясельних груп; 2 - прибудовані до торців житлового будинку приміщення дошкільних груп (спеціалізованого профілю); 3 - центр дошкільного виховання з приміщеннями груп дитячого саду, 4 - підприємство централізованого обслуговування; 5 - приміщення для груп короткочасного нагляду за дошкільнятами; б - школа.

Дизайн і планування дитячих кімнат бажано починати з перегляду планування всієї будівлі. Об'ємно-планувальні рішення будівель дошкільних закладів слід приймати з урахуванням їх функціональної структури, місткості, природно-кліматичних та регіональних особливостей будівництва. Найбільш оптимальним є рішення дошкільного закладу в окремій будівлі. При цьому по композиційному прийому структура будівель може бути розділена на: централізовану (компактну), що дозволяє створити найбільш короткі внутрішні зв'язки між приміщеннями окремих групових осередків та загального

призначення; блокову, що передбачає розміщення функціональних груп приміщень в окремих блоках, що безпосередньо прилягають один до одного або з переходами [25].

Приміщення роздягалень призначено для прийому, огляду дітей, переодягання та зберігання верхнього одягу. У дошкільних установах, як загального типу, так і спеціалізованих, площа роздягалень слід приймати не менше 18 м².

Планування роздягалень повинна передбачати можливість розміщення шаф по периметру приміщень для зручності спостереження за дітьми. При розміщенні шаф для одягу вздовж стін необхідно мати мінімум 4,53 м (для 15 дітей), 6,04 м (для 20 дітей) і 7,55 м (для 25 дітей) фронту стін, вільних від віконних і дверних прорізів. При цьому окремі ділянки стін повинні бути кратні 302 мм, тобто довжині фронту одного уніфікованого шафового відділення. Ширина приміщень роздягалень повинна становити не менше: 3,4 м — при розміщенні шаф уздовж протилежних стін і двох рядів лав для переодягання; 3 м — при розміщенні двох рядів шаф і одного ряду лав [8].

При проєктуванні приміщень слід передбачати можливість опалення та вентиляції шаф для одягу, вентиляційний короб повинен знаходитися на відстані від підлоги не менше 1,3 м. Слід уникати діагонального розташування дверних прорізів, так як при цьому виникають перехресні потоки руху людей, що ускладнює функціональне використання приміщень. У приміщеннях, де роздягаються діти з порушенням опорно-рухового апарату, зону переодягання та зберігання одягу слід розташовувати поруч. Загальний вхід допускається проєктувати не більше ніж на дві ясельні або чотири дошкільні групи. Для зберігання колясок, санок, лиж при входах в приміщення групових осередків слід організувати спеціальні місця під козирками площею не менше 8 м² [10].

У дитячих дошкільних закладах загального типу площу групи слід приймати з розрахунку на одне місце не менше: у ясельних групах — 2,5 м², в дошкільних групах 2 м² при існуючій місткості дитячих груп — не менше 50 м²). Найважливіша вимога до групи — наявність хороших умов для ігор та занять дітей, відповідно до чого приміщення повинно мати зонування на ігровий

простір і простір, відведений для занять і харчування дітей, обладнане столами і стільцями. Розміщення столів та стільців змінюється в залежності від виду діяльності дітей в приміщенні. Для забезпечення нормальної зорової роботи дітей під час занять, особливо в дошкільних групах, повинна бути передбачена можливість симетричного розміщення столів щодо дошки. Відстань від першого ряду столів до грифельної дошки має бути не менше 1,05 м.

У дитячих дошкільних закладах загального типу площу спалень слід приймати з розрахунку на одне місце не менше: у ясельних групах — 1,8 м², в дошкільних групах — 2 м² (при існуючій місткості дитячих груп відповідно не менше 36 і 50 м² [8]).

У приміщеннях для сну необхідно, щоб дитина відчував стан рівноваги і спокою, чому сприяє використання в обробці приміщень таких кольорів, як відтінки синього і зеленого, одночасно дають відчуття чистоти повітря. Груповий осередок спеціалізованого дошкільного закладу має більш розширений склад приміщень у порівнянні з дошкільними установами загального типу.

У дизайні дитячих дошкільних закладів можуть використовуватися подіумні конструкції в основному для приміщення на подіумі робочої зони та письмового столу. В цьому випадку подіум стає органічним центром дитячої кімнати. З подіуму може виїжджати дитяче ліжечко або ящики для іграшок, або навпаки (як на представлених фотографіях) на подіумі - ліжечко, а під ним - шапка для іграшок і речей. У цій ситуації високо розміщувати дитяче ліжко не варто. В даному випадку подіум розміщений на висоті 1.20 м від підлоги. Іноді на подіумі можна розмістити дитячу вбиральню. Якщо загальна висота стель в дитячій 2.70 м, висота в гардеробній буде приблизно 2.10 м. Тоді з подіуму вбиральні може виїжджати дитяче ліжечко (рис. 2.3).

В спальнях — вбудовані відкидні або викатні ліжка і шафи для постільної білизни; роздягальнях — шафи для одягу дітей і персоналу груп; туалетних — господарські шафи; залах — шафа і стелажі для зберігання посібників; кабінеті завідувача, методкабінеті — шафи для книг, методичних посібників, зразків

дитячої творчості; комор - стелажі; кімнати персоналу - шафи для зберігання одягу персоналу.

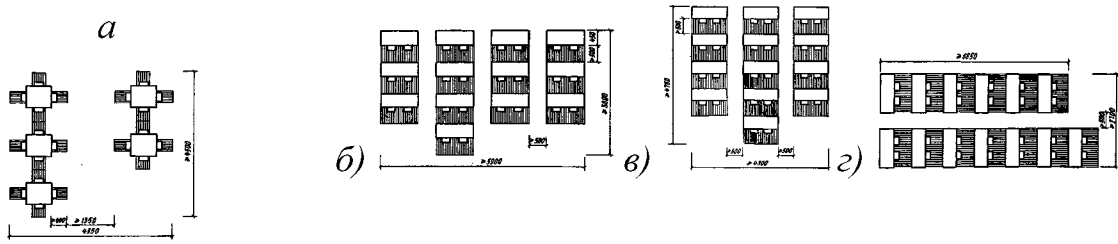

Рис. 2.3. Розміщення дитячих столів і стільців з функціональними зонами в групах а) - для дітей ясельного віку; б), в), з) - для дітей дошкільного віку.

Для будівель дитячих дошкільних установ слід, як правило, передбачати вбудовані меблі в наступних приміщеннях: групових — стрічкові столи під вікнами і шафи для посібників художньої та методичної літератури;

Вбудовані шафи для зберігання господарського інвентарю допускається розміщувати в туалетних і комор [8].

Для установки вбудованих меблів в будівельних конструкціях будівель рекомендується передбачати ніші. Для облицювання та оздоблення меблів і устаткування (столів дитячих, стрічкових підвіконних столів, буфетних стійок, шафок для дитячого одягу тощо) можуть бути рекомендовані: декоративний паперово-шаруватий пластик, жорсткі деревно-волокнисті і деревно-стружкові плити з лицьовим шаром з паперово -столярних напресовок або квіткових плівкових покриттів, а також різні види емалевих барвистих складів, що дають кольорові матові покриття (рис. 2.4.).

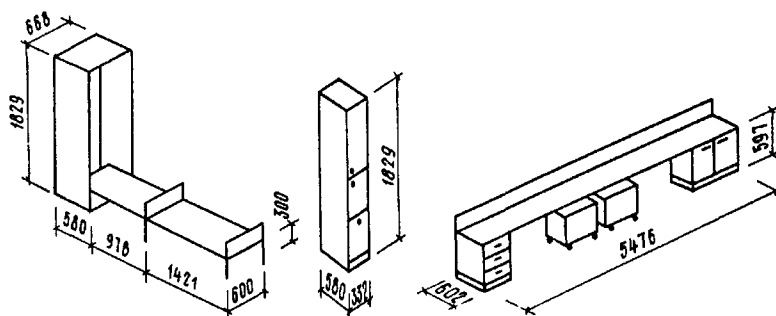

Рис. 2.4. Приклади обладнань(розкладна шафа, стелаж, стіл) для дитсадків

У роздягальнях слід передбачати шафи з сушкою для дитячого одягу. Спальні ясельних груп рекомендується обладнати стаціонарними ліжками, дошкільних — вбудованими або викатними ліжками.

Секційна конструкція вбудованих шаф з відкидними ліжками забезпечує можливість різної компоновки шафових відділень. Двоярусні ліжка не рекомендуються для застосування (рис. 2.5.).

Рис. 2.5. Пристінні полиці для дитячих садків в еко стилі

Можливе застосування розкладних, складованих ліжок з жорстким ложем. При відсутності стаціонарних ліжок в спальнях дошкільних груп рекомендується між груповою та спальнею передбачати розсувні перегородки, що дозволяють організувати більш універсальне використання приміщень, створити кращі умови для рухової активності дітей (рис. 2.6.).

Ретельне продумування функціонального зонування будівлі, його архітектурно-просторової структури, розмірів і форм окремих приміщень є основою для формування інтер'єру дошкільного закладу. Серед загальної кількості приміщень, що вимагають обов'язкового рішення інтер'єру, основними є приміщення, призначені безпосередньо для дітей. Призначення і принцип зонування приміщень в будівлях важливі чинники, що визначають зміст інтер'єру [19].

Взаємозв'язок приміщень, що входять до складу групового осередку, повинна бути заснована на центральному розташуванні групової та кімнати для спеціальних занять, які функціонально пов'язані відповідно з роздягальні, спальнею, туалетного і буфетної.

При проектуванні буфетних приміщень в дошкільних установах площею не менше 3 м² слід передбачати можливість розміщення вбудованого буфетного

обладнання, що складається з двох основних відділень: шафового з двухчашечні мийкою та відділення з висувним роздавальним столом. Протяжність стіни, необхідна для розміщення буфетного обладнання, повинна бути не менше 1,8 м. Загальна висота буфета становить 1,9 м. Секційна конструкція буфетного обладнання забезпечує можливість як лівостороннього, так і правостороннього розміщення відділення з мийкою відповідно до розміщення сантехнічних підводок. При вирішенні дверного отвору в буфетної приміщенні слід передбачити можливість вільного переміщення висувного роздаткового столу. У дитячих дошкільних закладах загального типу площа туалетних слід приймати з розрахунку на одне місце не менше, м²: у ясельних групах — 0,8, в дошкільних групах — 0,65. У спеціалізованих дошкільних установах не менше 1 м² на одне місце [8].

Туалетні рекомендується проєктувати як єдине приміщення, що складається із зони умивання і вбиральні. У зоні вмивання повинні розміщуватися дитячі умивальники і душовий піддон, має підхід з трьох сторін.

Зона вмивання обладнується умивальниками, вішалками для рушників та туалетного приладдя. Найбільш зручним є розміщення умивальників по центру приміщення, так як при цьому збільшуються ділянки вільних стін, які можна використовувати для розміщення вішалок для рушників. В умивальнях вішалки для рушників бажано розміщувати уздовж стін для збереження візуального зв'язку між окремими частинами приміщення. Для розміщення вішалок по периметру приміщення необхідно мати 2,4 м (в ясельних групах) і 3 м (в дошкільних групах) фронту стін, вільного від віконних і дверних прорізів. Окремі ділянки стін повинні бути кратні 0,6 м, тобто довжині секції вішалки на 4-5 гачків.

У зоні вбиральні повинні розміщуватися в закриваються без запору кабінах дитячі унітази і в закривається кабіні — унітаз для дорослих. Розмір дитячої кабіни в плані — 0,8 x 0,75 м, між кабінами слід передбачити екран заввишки 1,2 м (від підлоги), не доходить до підлоги на 0,15 м. Ширина проходу між входом в кабіну і протилежною стіною (при відсутності на ній санітарних

приладів) повинна бути не менше 1 м. Злив (відуар) повинен встановлюватися без кабіни.

Зали для фізкультурних і музичних занять повинні передбачатися в усіх дошкільних установах місткістю чотири і більше груп. Зали слід розміщувати в будівлі ясел-садів так, щоб була забезпечена їх зручна взаємозв'язок з груповими осередками дошкільних груп і старших груп ясел: при централізованій композиції — в центральній частині будівлі з найкоротшими, переважно горизонтальними, комунікаціями; при блокової — ближче до груп дошкільнят; при павільйонної — в корпусах з груповими осередками дошкільнят або службово-побутовому приміщенні. Зали для музичних та фізкультурних занять рекомендується проєктувати із співвідношенням сторін 1:1,5, але не більше 1:2. Найкраща форма залу - квадратна. Вікна рекомендується розміщувати з одного боку. Додатково можуть бути передбачені з протилежного боку високо розташовані вікна для підсвітки або верхнє світло. У залах для фізкультурних занять повинні бути передбачені пристрої (рис. 2.6) для кріплення спортивного обладнання [30].

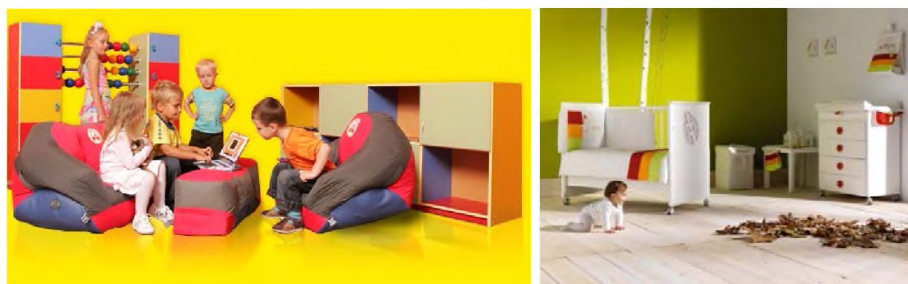

Рис. 2.6. Дитячі меблі для спортивних занять (мякі пуфи, стінки з іграми)

Зали для фізкультурних занять використовуються також і для проведення святкових заходів, уявлень, у проведенні яких беруть участь одночасно 2-3 групи дітей, вихователі та по можливості батьки дітей. Рекомендується одну торцеву стіну залу залишати вільною від стаціонарного обладнання, без віконних і дверних прорізів, щоб забезпечити можливість розміщення святкового обладнання (рис. 2.7.).

Зали для музичних занять можуть використовуватися для перегляду діафільмів і телепередач. Зали для музичних занять в спеціалізованих установах

для дітей з порушенням слуху слід розташовувати далеко від приміщень харчоблоку і пральною, що працюють на електрообладнанні.

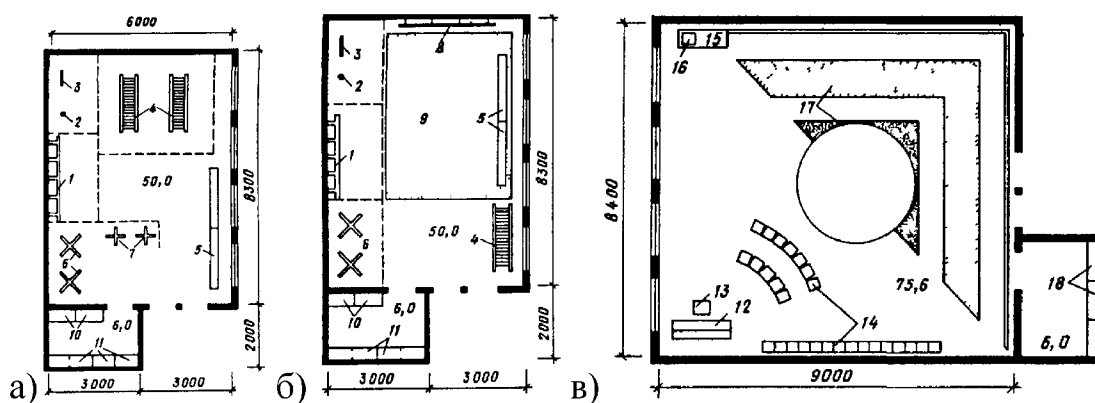

Рис. 2.7. Розстановка обладнання в залах спеціалізованих дитячих закладах
а - для занять спортом; б - теж, з порушенням опорного апарату; в - для музичних занять

Форма, розміри і архітектурно-акустична обробка залу дитячого дошкільного закладу повинна забезпечувати в ньому оптимальні умови сприйняття дітьми як мовлення, так і музики. Не допускаються форми і обриси, що викликають концентрацію або нерівномірний розподіл відбитого звуку.

У дитячих дошкільних установах повинні передбачатися приміщення, пов'язані з медичним обслуговуванням дітей, до складу яких входять: медична кімната, процедурний кабінет та ізолятор. У будинках дошкільних закладів загального типу на 150 місць медична кімната і процедурний кабінет можуть розміщуватися в одному приміщенні площею 9 м², в будинках понад 150 місць і спеціалізованих дошкільних установах в роздільних приміщеннях площею по 9 м² кожне [8].

Медична кімната повинна мати самостійний вхід з коридору, розміщуватися суміжно з однією з палат ізолятора; між ними має передбачатися пристрій заскленого отвору на висоті 1,2 м від рівня підлоги. До складу ізолятора повинні входити: приймальня, палата і туалет. Число місць у палатах ізолятора має становити до 1,5% від місткості установи. Палати слід проектувати одно- або двомісні, відповідно площею 4 і 6 м². Палати не повинні бути прохідними. Площа приймальні при одній палаті ізолятора 4 м², при двох 6 м². На площі приймальні повинна розміщуватися місце для миття посуду. Площа туалету з

місцем для приготування дезінфікуючих засобів 6 м². Медичні приміщення рекомендується розташовувати на першому поверсі.

До складу службово-побутових приміщень дитячих дошкільних установ повинні входити: кабінет завідувача, кімната завгоспа, методичний кабінет, господарська комора та комора чистої білизни, вбиральні для персоналу. У будинках місткістю понад 150 місць рекомендується передбачати столярну майстерню площею 12 м², а понад 240 місць — столову персоналу площею 10 м². У будинках місткістю до 90 місць кабінет завідувача може об'єднуватися з кімнатою завгоспа і методичним кабінетом в одному приміщенні площею 12 м². У будинках понад 90 і 150 місць кабінет завідувача може об'єднуватися з кімнатою завгоспа в одному приміщенні площею не менше 10 м², а методичний кабінет розміщується в ізольованому приміщенні площею 12 м². Площа методичного кабінету в будинках понад 150 до 240 місць повинна складати не менше 12 м², понад 240 місць і в спеціалізованих - 18 м². У будинках місткістю 280 і більше місць слід передбачати кімнату кастелянші площею не менше 6 м².

Вбиральні для персоналу повинні проектуватися на один унітаз і один умивальник. У спеціалізованих дошкільних закладах слід передбачати кімнату радіотехніка площею 9 м² [36].

У будинках дитячих дошкільних закладів місткістю понад 95 місць рекомендується виділяти головний вхід з холлом площею до 18 м². Холл призначається для організації інформаційних стендів, виставок дитячої творчості. Обов'язково повинні бути передбачені місця очікування для відвідувачів. У спеціалізованих дошкільних закладах слід передбачати холл площею 12 м² на чотири групи і 18 м² — на вісім груп.

У будинках дитячих дошкільних установ загального типу слід передбачати службовий вхід і холл площею 12-18 м². Службовий вхід допускається об'єднувати з входом в приміщення групових осередків для дітей дошкільного віку. У спеціалізованих дошкільних установах місткістю до 75 місць слід передбачати холл площею 12 м², а 75 і більше місць — 18 м². У холі слід передбачати гардероб для відвідувачів [8].

У будинках дитячих дошкільних закладів слід передбачати харчоблок, що працює на сировині або напівфабрикатах.

З складу харчоблоку при будь-якій формі виробництва повинні входити: кухня з роздавальної, мийна кухонного посуду, комора сухих продуктів, завантажувальна, кімната персоналу, душова і вбиральня для персоналу. При роботі харчоблоку додатково до приміщень, перелічених вище, необхідно передбачати заготівельний цех і комору овочів, площа якої повинна визначатися за місцевими умовами. При роботі харчоблоку на напівфабрикатах додатково до приміщень, перелічених вище, необхідно передбачати доготувальний цех і місце для зберігання і миття тари напівфабрикатів. Рекомендований склад і площі приміщень харчоблоків у дитячих дошкільних установах, що працюють на сировині і напівфабрикатах, представлені в табл. 18. Харчоблок рекомендується розміщувати на першому поверсі, забезпечуючи найбільш зручний зв'язок з іншими групами приміщень. Виробничі цехи допускається розміщувати в одному приміщенні, розділяючи їх перегородками або застосовуючи технологічне обладнання (з місцевими відсмоктувачами, охолоджуючими поверхнями і т.п.), що забезпечує в місцях обробки і приготування харчових продуктів задані температури [9].

З метою поліпшення умов внутрішнього середовища в приміщеннях дитячих дошкільних установ, полегшення праці обслуговуючого персоналу прання дитячої білизни рекомендується проводити в підприємствах комунально-побутового обслуговування. У дошкільних установах не рекомендується передбачати постірочніє, розраховані на прання більш ніж 0,26 кг білизни в день на одне місце, що складає 1/3 повного комплекту дитячої білизни.

2.3. Художньо-естетичні вимоги до дизайну дитячих садків

Стиль — це єдність художнього напрямку, гармонійна сукупність рис. Сучасний інтер'єр характерний різними, зовні навіть суперечливими, тенденціями: з одного боку, прагненням максимально наситити простір інтер'єру технічними пристроями, спеціальним обладнанням (системи кондиціонування, комп'ютерна техніка тощо), з іншого - «наближенням» до природи, включенням

в інтер'єр природно-природних компонентів (зелень, басейни, фрагменти рельєфу, прозорі покриття та стіни, що відкривають інтер'єр в природне оточення) [37].

В основі дизайну інтер'єру лежить синтез прагматичних і художніх ідей і рішень, спрямованих на поліпшення умов існування людини в цілісній естетично досконалою формою. Інтер'єр складається з трьох складових:

- будівельна оболонка — підлога, стіни, стеля;
- предметне наповнення (обладнання, меблі);
- функціональні процеси, що формують і простір, і чуттєво - психологічну атмосферу.

Тому основне завдання дизайнера — зробити так, щоб інтер'єр був оформлений таким чином, щоб у ньому простежувалася загальна лінія, а його окремі елементи гармонійно і природно поєднувалися між собою, створюючи цілісний образ — певний стиль (рис. 2.8.).

Рис. 2.8. Вирішення середовища гральної кімнати

Дизайн дитячого садка повинен не просто допомагати в розвитку малюка, але й забезпечувати його захист. Приміщення повинні бути добре продуманими, починаючи від матеріалів до найменших деталей. Кожен елемент повинен допомагати сформувати цілісний інтер'єр, представляти собою один єдиний стиль, виховувати у дитини відчуття прекрасного.

Багато в чому рішення віддати свою дитину в той чи інший дитсадок, залежить від його оформлення. Дизайн інтер'єру дитячого садка впливає на психологічний розвиток дітей, і тому питання стилю в дитячому садку є головним. Стиль повинен бути ергономічним, одночасно гарним, не нагнітати

дітей, а навпаки заспокоювати, щоб дитині хотілось залишитися в приміщенні і було чим зайнятися. Головне – це зацікавити дитину [42].

Завдання дизайнера полягає в тому, щоб створити сприятливу обстановку, що сприяє розвитку дитячих талантів. При цьому у них не повинно виникати бажання повернутися додому завчасно. Відчуття домашнього затишку, порядності та довіри повинні бути присутніми як в окремих групах, так і на території дитячого садка в цілому [41].

Кожен стиль повинен мати в собі елемент гри, хоч в кожного свої кольори й матеріали. Якщо стиль має головними рисами агресивні кольори, як наприклад, поп – арт, його варто не використовувати в дизайні дитячого садка (рис. 2.9.).

Рис. 2.9. Стиль інтер'єру в дитячій кімнаті: а) японський стиль; б) індійський стиль; в) тайський стиль; г) китайський стиль; д) скандинавський стиль

Не варто забувати, що в садку перебувають діти різного віку. Оформлення ясельної групи буде істотно відрізнятися від підготовчої. Складність даного закладу багато в чому обумовлена тим, що інтер'єр дитячого садка повинен мати єдину концепцію дизайну навіть в окремих функціональних зонах. Саме тому часто дитсадки називають «Сонечко», «Веселка» і т.д. для створення єдиного образу, який буде відображений у наявності спрямованих елементів і в кольорі. Кожна група це окрема держава зі своїми ігровими, навчальними та обідніми, спальними зонами. Для кожної з них є свої певні вимоги, які ґрунтуються на віці дітей [39].

Ігрова зона повинна бути оформлена в яскравих кольорах — червоних, жовтих, синіх, які будуть сприяти збільшенню активності підростаючих дітей. Для молодшого віку оформлення має нагадувати казкову обстановку, що створить відчуття радості, сприятиме розвитку уяви. Не варто захарашувати ігровий простір предметами меблів, так як в даному віці дуже важливо фізичний

розвиток. Дітям необхідно мати місце для своїх рухливих ігор. Оформлення ідальні зони залежить від її поєднання з інтер'єром навчальної або ігрової кімнати. Для того щоб помалювати, почитати і поїсти необхідна наявність зручної, підходящою віком меблів.

Стільці та столики повинні бути виготовлені з екологічно чистих і міцних матеріалів. Адже при створенні інтер'єру в дитячому саду необхідно підкорятися вимогам безпечної обстановки [30].

Ще одним дуже важливим моментом є організація місць для денного сну. Через особливості фізичного розвитку діти швидко втомлюються, тому їх активність безпосередньо залежить від якостей відпочинку. Ліжечка повинні підходити по зростанню, матраци повинні бути зручними і не сильно м'якими. Використання пружинних ліжок зовсім заборонено, вони, як правило, сприяють розвитку викривлення хребта [44].

Велику роль в оформленні спальної зони грає колірне рішення. Яскраві збуджуючі кольору неприпустимі, адже вони будуть заважати спокійному відпочинку дитини. Найкраще цю зону оформити в світлих ніжних тонах без явних контрастних малюнків і візерунків [43].

Працюючи над дизайном дитячих кімнат слід врахувати, що кольори будівельних матеріалів для дитячих кімнат (зокрема фарб для стін) повинні характеризуватися світлими, помірно-яскравими тонами. У дитячих слід використовувати переважно негорючі матеріали, з високим ступенем екологічного захисту. Дитячі меблі повинні мати строго функціональний характер, будучи в той же час зручною для дитини і адаптованою для його віку. Колір являється найважливішим фактором формування і сприймання інтер'єру, фізіологічно, психологічно і естетично впливає на людину відповідно з функціональним призначенням інтер'єру. Колір може створюватись штучно: фарбуванням поверхонь і окремих деталей або засобом обробки матеріалів. В останньому випадку великий вплив на сприймання кольорових площин вказує фактура і характер матеріалів (рис. 2.10.).

Рис. 2.10. Колірне рішення у інтер'єрі гральної кімнати

Дзеркальна або глазурна фактура при падаючому на них світлі відбивають його паралельним пучком світла і дають світлі бліки. Від матових площин дещо шершавих, світло розсіюється в різних напрямках. Колір може сприйматися легким або важким, теплим або холодним, колір може викликати переживання, збудження або стрес, створити гармонію, він може створювати чудеса, але здатний призвести до катастрофи [16, 17].

Встановлено, що деякі кольори сонячного спектра, так звані теплі тони – червоні, оранжеві, жовті - діють на людину збуджуючи, розширюють зіниці, прискорюють пульс, викликаючи загальну втоми. Другі, так звані холодні тони – сині, голубі, зелені - заспокоюють, зменшують втому очей [45].

Під час підбору наближених кольорових плям необхідно врахувати їх взаємодію один на одного. Так жовтий колір на синьому фоні здається жовтішим, ніж на червоному. Колір фону також впливає на зорове сприймання предметів – на світлому фоні предмет сприймається темнішим, а на темному – світлішим (рис. 2.11).

Рис. 2.11. Переважання салатого кольору в інтер'єрі дитячої кімнати

В приміщенні можна створити враження простору, використавши світлі холодні тони. Теплими - червоними, коричневими токами - можна, навпаки, створити враження звуження простору. Приміщення, пофарбовані в голубі, сині,

зелені кольори, здаються більш прохолодними, ніж вони насправді, а пофарбовані в оранжеві, жовті, – більш теплими.

Сучасне кольоробачення потребує цілеспрямованого кольорового оформлення інтер'єрів любого призначення. Принципи кольоробачення повинні лежати в основі роботи архітектора і художника по інтер'єру, бо кольорове рішення інтер'єрів надає значну психологічну дію на людину.

При співвідношенні декількох кольорів в інтер'єрі повинен переважати який-небудь один колір. На вибір кольору впливає також об'єм приміщень - у великих приміщеннях кольори можуть бути більш насиченими. Домінуючий колір в обробці приміщень звичайно сприймається малонасиченим, а кольори окремих деталей повинні бути йому контрастні. Одноколірність у рішенні інтер'єрів призводить до монотонності, а безпорядкове використання великої кількості кольорів створює враження переживання [5].

Але оскільки "інтер'єр" це невід'ємна частка архітектури, то роль кольору тут не обмежується створенням комфортних умов, а й багаточисельністю певних факторів. Зокрема це:

- структура, форма і величина приміщення;
- ступінь освітленості природнім світлом;
- характер джерела штучного освітлення;
- кольорове оточення;
- відстань до стіни де є присутні елементи оформлення (в даному випадку інформаційні стенди);
- загальна композиційна ідея;
- мікроклімат приміщень;
- розмір і матеріал огорожуючих поверхонь;
- сторона світу з якого знаходиться приміщення.

Із множини засобів необхідно вміти вибрати більш ефективні для конкретного інтер'єру, бо кожна ідея вимагає власних засобів вираження. Але вибір не можливий без знань закономірностей, які керують цими засобами:

1. Відношення.

2. Пропорції.
3. Ритм.
4. Контраст.
5. Нюанс.
6. Масштабність.
7. Співрозмірність.
8. Співпідлеглість.

Головними принципами є: художній образ, тектоніка, гармонія.

При використанні принципу нюансності твір майже не виділяється на фоні, а, значить, не несе в собі сильного емоційного впливу. Така трактовка буває викликана призначенням приміщення. Часто необхідний ефект отримують за рахунок фактур, однаково замальованих.

Світловий контраст вносить в нюансне вирішення деяку декоративність і ілюзорність. Він часто досягається за рахунок бокового освітлення, що дає тіні, контрастуючи з світлою частиною декору, і підкреслюють рельєф його поверхні. При збереженні загального принципу нюансності вдалми буває введення незначного контрасту [51].

Відомо, що різні кольори і їх співвідношення призводить на людей різні враження, по-різному діє на її свідомість, кожен колір має в собі певний психологічний зміст, вносить певний ідейно-естетичний підтекст у суть зображуваного. Загальна кольорова гама в світлих тонах сприяє збільшенню освітлення. Взаємопоєднані холодні і теплі кольори у приміщенні створюють робочий настрій. Як правило, кількість кольорів робочого місця повинно обмежуватись трьома-чотирма, бо велика кількість кольорів може призвести до розсіяння уваги. Із всіх кольорів один повинен бути головним і визначати основний колорит.

При оформленні дитячої кімнати вибираються яскраві, барвисті кольори, які викликають у дитини різні асоціації. Наприклад, помаранчевий колір - це колір радості, веселощів, сонця, зелений - трави і спокою, червоний - агресії і в той же час кохання і пристрасті, рожевий і блакитний кольори - ніжності й умиротворення. Крім того, колірна гамма залежить від статі дитини та її

інтересів. Наприклад, нерідко дитячу кімнату для дівчинки оформляють в ніжно-рожевих кольорах, а для хлопчиків - в ніжно-блакитних (рис. 2.12).

Рис. 2.12. Спокійна гамма кольорів для дитячих спалень на 2 особи

У приміщенні групи дитсадка колірною обробкою стін повинна бути вирішена в спокійній гамі, так як це приміщення пов'язано з тривалим перебуванням дітей, містить в собі декілька функціональних зон і максимально насичено ігровим обладнанням, меблями, великим асортиментом іграшок, які в сумі складають дуже строкату гамму. Інтенсивний колірний акцент може бути введений при виборі матеріалу для покриття підлоги.

Дизайн дитячих кімнат починається з вибору кімнати по стороні освітленості і розмірами. Перевагу необхідно віддавати південній та західним сторонам світу. Різностатевих дітей маленького віку поселяють в одну кімнату, а в другій зоні роблять ігрову зону з вбиральною під дитячі речі та іграшки (рис. 2.13).

Рис. 2.13. Просторові рішення дитячих спалень: а) звичайний інтер'єр; б) використання акцентів зеленого та засобу гри в інтер'єрі дитячої

Застосування в обробці групи теплої колірної гами створює враження постійної присутності сонячного світла (рис. 2.14). У зоні для занять

рекомендується виділення за допомогою кольору стіни, на якій розміщується дошка і поряд з нею стіл викладача. Виділення стіни колірним акцентом сприяє фіксації уваги дітей і більшої зосередженості. Оптимальним кольором дошки вважається темно-зелений, який повинен контрастувати зі стіною.

Рис. 2.14. Виділення світильника за допомогою декору на стелі в дитячій

У дитячій кімнаті дуже важливо створити атмосферу затишку і комфорту, але, крім того, все повинно бути зручно і підпорядковане логіці.

При проектуванні інтер'єрів необхідно враховувати той факт, що горизонт бачення у дітей різного віку різний (у дітей чотирьох років він не збігається з горизонтом бачення дитини у віці одного року). Всі образотворчі елементи повинні розташовуватися на рівні горизонту – 30° . З цього випливає, що всі інтенсивні кольорові плями рекомендується розташовувати на відстані 1-1,2 м від рівня підлоги [50].

В інтер'єрах прогулянкових веранд рекомендується активно використовувати колір, дизайн, елементи малих архітектурних форм, природні експонати сезонного значення, раціональні види освітлення (особливо в полярну ніч), національні традиції народів Півночі з метою досягнення високих художньо-естетичних якостей інтер'єрів [53].

При колірному рішенні інтер'єру залу, враховуючи відносно нетривале перебування дітей і необхідність додання емоційного акценту перебування, рекомендується застосування яскравих насичених тонів, використання верхнього світла, кольорових вітражів і інших прийомів, що додають святковість цих приміщень (рис. 2.15).

Рис. 2.15. Кольорові акценти меблів на світлому фоні в гральній кімнаті

Колір оздоблення в медичних приміщеннях не повинен відрізнятися від звичної для сприйняття дітей колірної гами в інших приміщеннях дитячого садка.

Прикладом кооперативного стилю в дизайнерському рішенні дитсадків є дитячий клуб «Мімімотік» – це місце, в яке можна закохатися з першого погляду. Дизайн тут абсолютно казковий: яскравий і незвичайний. І є те, що можна було б назвати корпоративним стилем, якби це була «доросла» організація. Об'єднуючи все – інтер'єр, навчальну програму, творчість, свята - ідея - історія про Мімімотіка, веселого бегемотика.

Рішення простору садка, розташованого на першому поверсі житлового будинку, незвичайне. Так як "Мімімотік" одночасно є і центром раннього розвитку, місця для дитячого саду не так вже й багато: класи і спортивний зал розташовані в окремих кімнатах, а ось ігрова та їдальня – на відкритому, відгородженому від холу аркою просторі (рис. 2.16-2.17).

Рис. 2.16. Інтер'єри холу дитсадка «Мімімотік»

Висувні ліжечка для денного сну стоять в залі. Втім, не здалося, що це може доставити малюкам незручність. Велику частину дня вони проводять на

заняттях в класах. Іграшок на перший погляд небагато, але насправді частина з них просто забирається в шафу: тематика ігор (кухня, автомайстерня, магазин та ін) залежить від програми дня і тижня. У садок беруть дітей від 2 до 7 років.

Групи чотири, що діляться за віком. На даний момент «Мімімотік» може взяти на повний день до 15 дітей. Для прогулянок на подвір'ї є обгороджена площадка. «Мімімотік» працює влітку.

Рис. 2.17. Інтер'єри ігрових кімнат дитячого садка «Мімімотік»

У дитячому віці дуже важливо створити сприятливу атмосферу, в якій дитина буде рости в затишних, комфортних умовах. Створюючи інтер'єр дитячої кімнати, слід дуже відповідально підійти до цього процесу, враховуючи всі самі, здавалося б, незначні на перший погляд деталі. Не варто забувати, що відмінними рисами будь-якої дитячої кімнати є барвистість та образність. Так важливо, щоб дитина росла в затишній доброї обстановці, оточений теплом і увагою. Для існує так званий дитячий інтер'єр. Дитяча кімната, це цілий світ образів і фарб, тут можна втілити наймиліші фантазії.

Дитинство - це сама безтурботна пора радості веселощів і щастя. Тому дуже важливо створити в дитячому садку атмосферу тепла, затишку, комфорту і казки. Нерідко садки декорують чудовими шпалерами з чудовими зображеннями героїв улюблених дитячих мультфільмів. Крім того, всі предмети інтер'єру повинні бути зручні в експлуатації, а також безпечними [55].

ВИСНОВКИ до другого розділу

1. Аналіз типології дитсадків показав, що мережа дошкільних установ формується з дитячих дошкільних установ загального типу. Існує спеціальна класифікація дитячих дошкільних закладів, котра ділиться на типові й спеціальні дитячі садки. Вікові групи дітей в дитячих дошкільних установах і кількість дітей у групах приймається за чинним на даний період положенням про відповідні дошкільні заклади. Кількість і співвідношення різних вікових груп в будівлі визначається за демографічними даними регіону будівництва.

2. Виходячи з того, що «стиль» - це єдність художнього напрямку, гармонійна сукупність рис, визначено, що в основі дизайну інтер'єру лежить синтез прагматичних і художніх ідей та рішень, спрямованих на поліпшення умов існування дорослого й зокрема дитини в цілісному естетично досконалому просторі.

3. Основне завдання дизайнера - зробити так, щоб інтер'єр був оформлений таким чином, щоб у ньому простежувалася загальна лінія, а його окремі елементи гармонійно і природно поєднувалися між собою, створюючи цілісний образ - певний стиль.

4. Дизайн інтер'єру дитячого садка впливає на психологічний розвиток дітей, і тому питання стилю в дитячому садку є головним. Стиль повинен бути ергономічним, одночасно гарним, не нагнітати дітей, а навпаки заспокоювати, щоб дитині хотілось залишитися в приміщенні і було чим зайнятися. Головне – це зацікавити дитину, звідки виникає поняття концепції гри.

Розділ 3. Прийоми формування дизайну інтер'єрів дошкільних дитячих закладів

3.1. Сучасні напрямки в дизайні інтер'єрів дошкільних дитячих закладів

Особливості формування архітектурно-художніх рішень екстер'єрів та інтер'єрів ДДЗ відповідають різним підходам, шляхам та напрямкам створення образу сучасного дитячого садка з урахуванням специфіки архітектурного об'єкта як громадського будинку для дітей. Кожен «елемент» дитячого садка являє собою теоретичний принцип з відповідним вибором засобів архітектурно-художньої виразності.

Сучасними дослідниками виявлено низку закономірностей у використанні засобів виразності з метою створення дитячого психофізіологічного і емоційного комфорту у таких елементах архітектурного просторового середовища дитячого садка: екстер'єру та інтер'єру (зонування, умеблювання, підбір обладнання, колірне виврішення приміщень, оформлення творами мистецтва, тканини, озеленення) [39, 24].

Сучасні напрямки в дизайні інтер'єрів дошкільних дитячих закладів в Україні представлені принципами:

- функціональності;
- екологічності;
- Зручності (врахуванням цільового призначення приміщення, віку та антропометричних характеристик дітей);
- технологічності;
- мінімалістичності;
- мезпечності;
- естетичності.

Архітектурно-художній образ дитячого садка може бути знайдений, наприклад, в інтерпретаціях із запропонованих 4-х варіантів образів ДДЗ: європейський, слов'янський, нетрадиційний, еkleктичний.

3.2. Прийоми формування дизайну інтер'єрів

Сучасними дизайнерами внесено ряд корективів до звичних проєктів ДДЗ за рекомендаціями проєктування основних елементів дитячого садка відповідно до архітектурно – художніх принципів, психології дитячого сприйняття та особливостей педагогічного процесу:

- екстер'єр – виявлення нижньої частини будинку, акцентування головних входів, кольорове і композиційне рішення фасадів відповідно до обраного образу дитячого садка.

- сходи – компонування більшої частини сходового маршу відповідно до антропометричних характеристик дітей.

- колірне рішення приміщень – виявлений ряд гармонійних колірних сполучень для оформлення великих площин стін, - у світлих, пастельних кольорах (різних за світлом чи тоном); і невеликих елементів оформлення – у яскравих кольорах, різних за насиченістю чи тоном. Розглянуті основні види кольорового оформлення підлоги і стель у різних функціональних зонах дитячого садка.

- оформлення творами мистецтва [33, 24]:

Прийоми формування дизайну інтер'єрів ддз:

- *гнучке макрозонування* приміщень (перегородки та елементи, що трансформуються), а також – *мікрозонування* приміщень: у просторовому середовищі, у горизонтальній і вертикальній площинах, площині стін, підлоги, – з урахуванням особливостей дитячого сприйняття й антропометричних характеристик. Ці види мікрозонування повинні здійснюватися для виявлення таких зон в ігрових кімнатах: активних ігор, творчих ігор, відпочинку, усамітнення.

- *ступінь колірної насиченості* у великих площинах меблів, елементах, що трансформуються, та фурнітурі.

- *види устаткування та форми дитячих меблів*, зокрема, столів, які можна застосовувати в різних компонувальних варіаціях, в іграх,

і саме такі столи слід використовувати в оформленні ігрових та навчальних приміщень ДДЗ:

- модульні, багатофункціональні меблі,
 - меблі, що трансформуються,
 - ігровий будівельний матеріал.
- *тканини* – слід аналізувати наявний асортимент, кольорову гаму, вподобання малюків й обирати основні види фурнітури і стиль штор, гардин відповідно до функціонального призначення приміщень дитячого садка. Слід спиратися на принципи композиційної і кольорової єдності стилю в шторах, покривалах і килимових покриттях.
- *озеленення* – квіткові композиції слід обирати, виходячи з різних приміщень ДДЗ, кольорового і формотворчого вирішення елементів декоративного оформлення дитячого садка.

Таким чином, теоретичні принципи та прийоми оформлення (формування) інтер'єрів у сучасному дизайні ДДЗ інтерпольовані на елементи архітектурно-художнього оформлення дитячого садка за допомогою використання необхідних засобів виразності.

3.3. Тенденції розвитку інтер'єрів дошкільних дитячих закладів

Сучасний дитячий садок досі несе на собі відбиток принципів виховання (і, як наслідок, – облаштування приміщень дитячого садку) радянських часів, коли з антропометричними особливостями, віковими запитами (та, тим паче, – естетичними вподобаннями) дітей майже не рахувалися [53].

Тому, говорячи про перспективні напрямки розвитку інтер'єрів дошкільних дитячих закладів, необхідно залучати до формування інтер'єрів ДДЗ прийомів та принципів, про які йшлося у попередніх розділах.

По-перше, практичній реалізації архітектурно-просторового та дизайнерського рішень у ДДЗ має передувати розробка теоретичної моделі архітектурно-художнього образу ДДЗ, о основу якої мають бути закладені

архітектурні (функціональний, морфологічний, естетичний) і *художні* принципи.

Окремо слід виділити принцип інформативності (сюди входить, наприклад, розробка стендів у ДДЗ). Ці принципи виступають базою для розкриття основних архітектурно-художніх аспектів формування ДДЗ.

Так, стенд формується на основі нових матеріалів (матеріалів Інтернет-і періодичних видань). Найбільш вдалим місцем для розміщення таких стендів може служити передпокій групової чарунки або методичний кабінет. Інформаційні стенди створюють єдине наочне інформаційне середовище ДДЗ, яке забезпечує єдиний стиль оформлення, культурно-національне орієнтування, ідентифікацію навчального закладу [31, 24].

Для формування зрозумілого і цікавого дитині архітектурно – художнього образу дитячого садка спочатку потрібно сформувати його перцептивний образ, заснований на особливостях дитячого сприйняття. В результаті проведення експерименту, вивчення літератури з педагогіки, дошкільної психології можна виділити основні особливості сприйняття дитиною архітектурного середовища:

- діти акцентують увагу на чітких, зрозумілих, простих формах.
- для дитячого сприйняття оптимальні невеликі за площею об'єкти, розташовані на рівні очей дитини.
- пропоновані дитячій увазі зображення повинні нести в собі запас інформації, необхідний для даного віку.
- всі об'єкти, що оточують дитину, повинні мати високий ступінь естетичної цінності та виконуватись на професійному рівні.
- у полі зору дитини, на тлі нейтрального середовища, повинна бути невелика кількість елементів, що служать композиційними, колірними і навчальними акцентами.
- просторове середовище повинне постійно змінюватись та трансформуватись, бути гнучким, забезпечувати свободу пересування.

– більшість елементів повинна знаходитися у полі зору і в зоні досяжності дитини, нести ігрове навантаження.

– на спокійному, нейтральному кольоровому фоні приміщення об'єкти, що мають педагогічне значення, повинні виділятися яскравими, відкритими кольорами (фурнітура, висувні шухляди, навчальні картинки та ін.).

– всі елементи дитячого садка повинні бути розмірні дитині, забезпечувати камерність масштабу.

У результаті архітектурного обстеження дитячих садків спеціалістами виявлена кількість невідповідностей даного архітектурно – художнього образу дитячого садка з перцептивним образом громадських будинків у дітей. Тому, говорячи про перспективні напрямки розвитку інтер'єрів дошкільних дитячих закладів, слід приймати до уваги, передусім, оберненість ДДЗ не до вимог бюрократичного апарату, а до самої дитини. Інтер'єр ДДЗ має відповідати запитам дітей, а не зовнішнім «обставинам».

Висновки до третього розділу

1. «Перший крок» до оформлення дитячого садка – створення його архітектурно-художнього образу, що базується на перцептивному образі громадського будинку дитини. Джерелами може служити аналіз і проведення паралелей між архітектурними стилями, образами природи, дитячих книг.

2. Для розкриття архітектурно – художніх принципів ефективні такі засоби виразності, як: колористичне оформлення, мозаїка, вітражі, розпис, композиційні прийоми та ін.

3. Для кожного елементу дитячого садка доцільно застосовування визначених засобів виразності, архітектурно-художніх прийомів, використовуваних для створення комфортного архітектурного середовища для дітей.

4. Головним перспективним напрямком розвитку інтер'єрів дошкільних дитячих закладів є впровадження в життя базових принципів формування інтер'єру, залучення кращих принципів з практики закордонних ДДЗ, а також – подолання важкого спадку радянського періоду в оформленні ДДЗ.

РОЗДІЛ 4. ІНТЕР'ЄРИ ДИТЯЧОГО ДОШКІЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ В М.КИЄВІ

4.1. Розташування ділянки.

Об'єкт, що проєктується, знаходиться за адресою: м.Київ, вул. Автозаводська 89/91 (рис. 4.1). Об'єкт відноситься до освітніх закладів для дітей дошкільного віку (як правило, з 2 до (6)7 років)

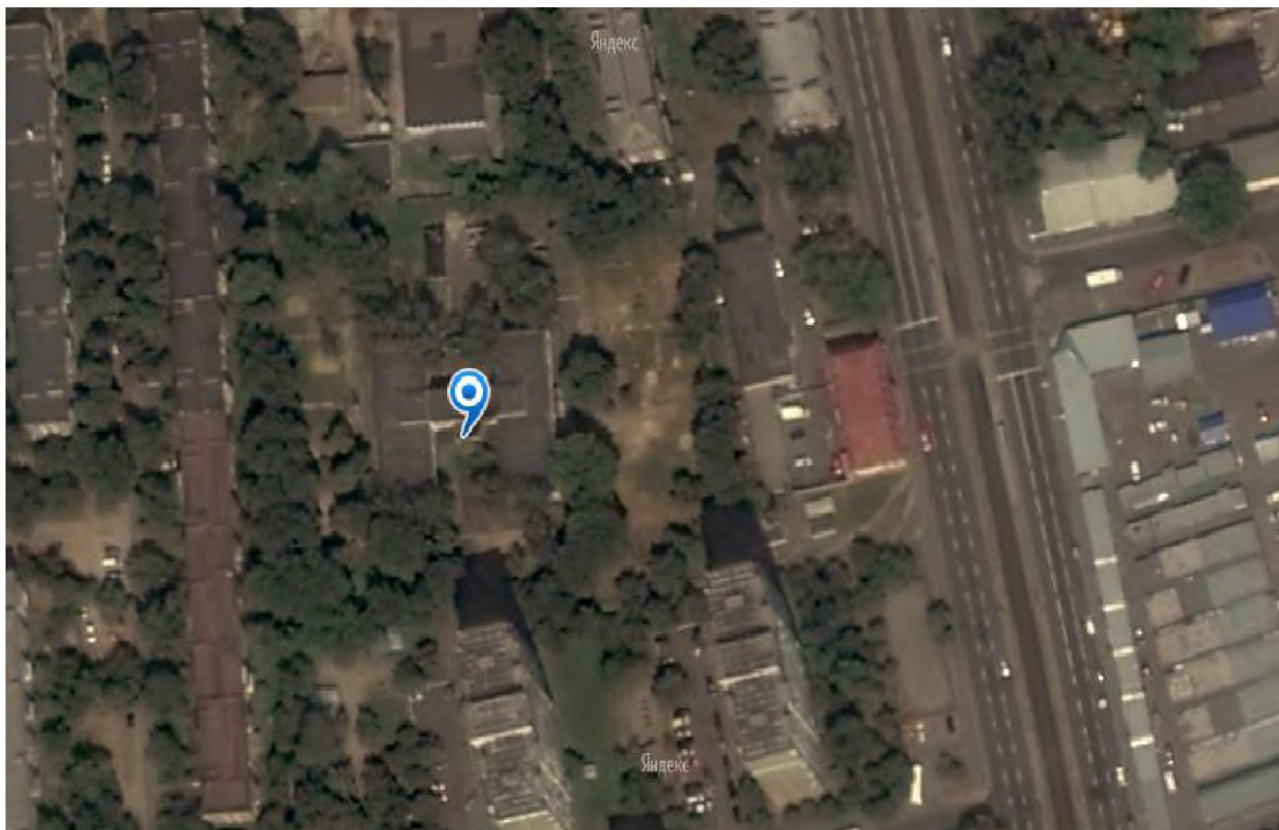

Рис. 4.1. Розміщення дитсадка

Для аналізу загальної ситуації було зроблено ряд креслень першого та другого поверхів будівлі до реконструкції, що знаходиться за адресою: вулиця Автозаводська 89/91, м. Київ.

Даний проєкт передбачає спальні приміщення для трьох вікових груп дітей, їдальні на кожному поверсі, навчальні аудиторії, ігрові зони, роздягальні, кімнати для вихователів та актову залу.

На першому поверсі розташовані приміщення: службові, прохідна зона, тамбур, туалетна зона, роздягальня, ігрова зона, зона їдальні, буфетна, спальна зона.

На другому поверсі розташовано три спальні, три гральні зони, актовий зал, роздягальня та буфет.

В основі будівлі лежить стійково-балкова система.

- фундамент: монолітний залізобетон.
- стіни – монолітний залізобетон.
- перегородки - цегла та гіпсокартон.
- перекриття - залізобетонні плити.
- дах - залізобетон.
- віконні заповнення - вікна металопластикові.
- входні двері -металопластикові.

Конструктивні елементи будівлі у розмірах: зовнішні стіни – 510 мм, перегородки – 200 мм, 120 мм, висота стелі – 3000 мм. Загальна площа проєктуємого об'єкту – 900 м².

Несучі стіни якої представляють собою кладку цеглою. Перекриття тримається на каркасній конструкції з двотаврових х-балок, що розміщені по периметру. Внутрішні перегородки облицьовані гіпсокартоном.

Дана будівля має два типи сходів: монолітні, які з'єднують тільки перший та другий поверх прибудови та металеві.

Дана будівля для майбутнього проєкту є потенціальною, оскільки вона має велику площу експлуатації, дозволяє розробити будь-які варіації планування.

Реконструкція даного приміщення дозволить розробити проєкт, що дозволить відокремити різні групи дітей для навчального процесу, зробить більше простору для розвитку та підвищить комфорт перебування.

Загальна конструкція будівлі схожа на складові без внутрішніх несучих стін. Будівля має вікна з бокових, внутрішніх та зовнішніх фасадів. За планом будівля є симетричною відносно центральної осі, криво лінійної форми.

4.2. Загальна концепція інтер'єру

В основу вирішення – екологічна складова, тому концептуальним рішенням у всіх інтер'єрах садка присутні елементи природи. Адже, природа – це основа життя кожної дитини та й людства взагалі. Сам художній образ дитсадка в місті Києві являє собою лісову галявину, де є і дерева з гілками та шпаківнями, й лісові схили з звірятами. Загальна концепція інтер'єру полягає в концепції «гри». Граючи, дитина освоює нові ролі та розвиває свої навички, розширює життєвий досвід. Коли людина стає дорослою, у їхніх діях гра не зникає, а перетворюється в рекреаційну діяльність, що має цінність як доповнення до життя. Гра – це діяльність з розважальною та навчальною метою. Гра відрізняється від роботи тим, що не ставить перед собою корисної практичної мети, і від мистецтва тим, що не створює художніх цінностей, хоча границі між цими видами діяльності розмиті.

Інтер'єр кожної вікової групи дитячого садка побудований на концепції «гри», гри на природі. Інтер'єр ясель, де знаходяться найменші діти, виконаний в пастельних кольорах. Меблям притаманні прямі лінії та пластичність форм, шкафчики для книжок та іграшок, виконані в формі будиночків. Столова зона, так як дитячий садок виконаний в концепції «гри», поєднується з ігровою зоною, де є м'які диванчики для гри та відпочинку.

Інтер'єр середньої групи виконаний в зелено-коричнево-рожевих кольорах. Меблям притаманні прямі лінії та пластичність форм. На стінах зображення гір, дерев та трави, годинник у вигляді сонечка. В середній групі, так як і в ясельній, столова зона поєднана з ігровою зоною, щоб діти могли перепочити, погратись. Для малювання та навчання є прямокутні столи та дошка на стіні.

Інтер'єр старшої групи виконаний в лазурно-сонячних кольорах, з зображенням на стінах повітряних куль. Меблям, як і в інших групах, притаманні прямі лінії та пластичні форми. Столова зона знаходиться з ігровою зоною в одному приміщенні, проте це різні зони. В ігровій є м'які диванчики для гри та відпочинку.

У інтер'єрах будівлі переважає динаміка, пластичні форми, що теж є вираженнями концепції «гри» в дизайні.

4.3. Просторові рішення та функціональне зонування

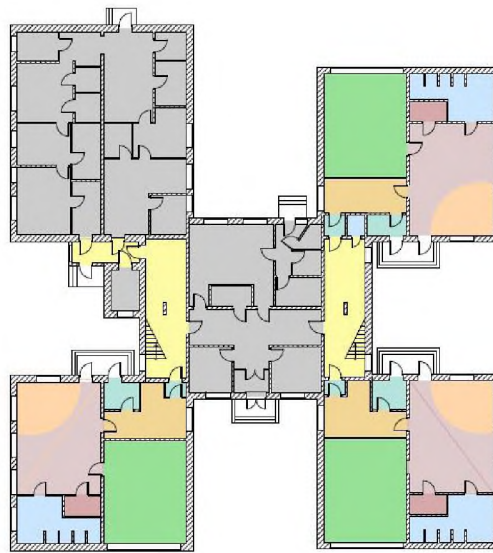
Інтер'єр - це організація внутрішнього простору будівлі, яке представляє собою створене композиційне середовище, яке забезпечує умови життєдіяльності людини; складне, багатопланове явище, яке здатне справляти величезний естетичний психофізіологічний вплив на людину.

Побудову композиції починають схемою інтер'єру всієї споруди з виділенням основних великих груп приміщень. Продумується вибір основних декоративних прийомів і засобів, розподіл декоративно-художніх елементів, система освітлення і особливості оздоблення крупних або багатофункціональних приміщень.

Відповідно до призначення інтер'єру його простір ділиться на функціональні зони, які групуються в найбільш доцільній послідовності. Просторове середовище приміщень, призначених для дітей, обмежене зонами, доступними для візуального освоєння їх дитиною. Це є обов'язковим психологічним фактором, від якого залежить відчуття впевненості дитини.

Об'ємно-планувальне рішення - це система розміщення приміщень в будівлі. Просторові осередки називають об'ємно-планувальними елементами. У дитячому садку такими елементами будуть: ігрові кімнати, спальні, гардеробні, сходові клітки та інші приміщення, утворені конструктивними елементами цієї будівлі (стінами, перекриттями та ін.).

Весь простір дитячого садка розділений на головні й другорядні приміщення. Виділяються слідуєчі відповідні функціональні зони груп (рис. 4.2.), що включають в себе поєднання ігрової, робочої зони та зони для приймання їжі. Ігрова та зона для приймання їжі не розділені.

Зонування	
Службові приміщення	300,69
Прохідна зона	58,54
Тамбур	10,95
Туалетна зона	64,77
Роздягальня	66,63
Ігрова зона	39,98
Зона їдальні	79,98
Буфетна	11,25
Спальна зона	150,72

Рис. 4.2. Зонування приміщення першого поверху

В кожній із зон існує свій мікроклімат, який настроює дітей до якогось одного ладу. Інтер'єр кожної вікової групи є максимально домашнім. Далі виділяються зони для сну, що розташовані паралельно з ігровими та зони для занять (спортивних, малювання, перегляд лялькового театру й навчання), що знаходяться на другому поверсі. Для молодшої групи – це навчальна кімната, де для кожного малюка є своє місце, там діти можуть займатися ліпленням, малюванням та різними додатковими заняттями. Для середньої групи це кімната для ігор, де кожен знайде місце для ігор та навчання. Для старшої групи це спортивна зала, тут діти можуть багато часу приділяти стрибкам, бігові, навчальний процес у них проходить в головній групі.

Перед ігровою, де головним чином дитина проводить більшу частину часу, вона грає з іншими дітьми, розташована роздягальня. Все це відноситься до групових зон, яких в садку налічується всього 3: зона ясель, середньої та старшої груп. Головна зона, яка об'єднує всі 3 групи, це прохідна зона, тобто хол.

За груповими йдуть зони додаткових приміщень, що розташовані зліва від холу: кухня суміщена з заготовочною кімнатою, пральня, місце зберігання, та сходовою клітина.

Зонування другого поверху подібне першому, де центральним елементом являється прохідна зона, тобто хол, що суміщений з залом для проведення вистав та свят. Також на другому поверсі розташовані три групові зони. Групова в свою чергу поділяється на роздягальню, ігрову поєднану зі столовою, кімнатою для сну(відпочинку), кімнатою для занять, санвузлом та буфетною.

Зліва від холу розташувалась навчальна зона, з спортзалом, навчальним класом та ігровим класом.

Інтер'єр приміщення складається з двох взаємопов'язаних архітектурних елементів приміщення (співвідношення віконних прорізів і площин стін, членування поверхні стін, підлоги і т.д.); елементів гравального обладнання та меблів (манежу, гірок, столів і стільців, стелажів, ліжок і т.д.). Внутрішній простір також має візуальний зв'язок із зовнішнім, що оточує його природньо-ігрове середовище. Наслідком цього принципу є візуальна "відкритість" інтер'єру і зв'язок з навколишнім середовищем будівлі дитячого закладу через віконні прорізи, величина яких в цілому не руйнує цілісності створеного внутрішнього середовища, а окремі членування вікон відповідають загальному внутрішньому масштабу ігрового устаткування і антропометричним параметрам дітей.

4.4. Колористичне вирішення

Колір являється найважливішим фактором формування і сприймання інтер'єру, фізіологічно, психологічно і естетично впливає на людину, а тим більше на дитину, відповідно з функціональним призначенням інтер'єру. Колір створюється штучно: фарбуванням поверхонь і окремих деталей та засобом обробки матеріалів. Так як на першому поверсі світла мало, бо вікна розташовані тільки над сходовою клітиною, а з боків розташовані групи, великий вплив на сприймання кольорових площин вказує фактура і характер матеріалів - саме використання дзеркальної або глазурної фактура при падаючому на них світлі,

яке потрапляє зі сторони сходів, відбивають його паралельним пучком світла і дають світлі блики. Колір стін та матеріали світлі, щоб розширити простір. Колір стін повинен бути нейтральним, пастельним, щоб головними акцентами виступали меблі, а саме лави для сидіння та сходові клітини з гіркою, що являється центральною частиною в інтер'єрі [46].

Світ, який оточує дитину, надзвичайно кольоровий. Тому в інтер'єрі головні акценти на меблях вирішені в яскравих кольорах, а стіни більш спокійні. Колір фону також впливає на зорове сприймання предметів - на світлому фоні предмет сприймається темнішим, тому акцентів не дуже багато. Таке колористичне вирішення інтер'єру використовується у всій будівлі дитячого садка.

Основні кольори інтер'єрів теплі та спокійні – це лазурний, рожевий, сонячний, коричневий, також теплий зелений, трохи червоного, адже червоний колір занадто збуджуючий й може легко перевтомити дитину, він навіть агресивний.

Зазвичай дизайнери прагнуть використовувати три основні кольори спектру при виборі оформлення дитячих товарів. Це всі відтінки жовтого, синього і червоного. Їх діти сприймають краще за інших, в першу чергу звертаючи увагу на предмети подібних кольорів. Вважається, що, оформляючи приміщення для дітей (спальню або ігрову кімнату), краще звертатися саме до цих трьох основних кольорів. Але при цьому треба розуміти вплив кольору або його відтінків на психологію дитини. Воно давно відомо і описано психологами всього світу.

Зелений колір надає сильний вплив на розвиток і зміни в характері у дітей. Він спонукає інтерес до навчання і до пізнання навколишнього світу. Відтінки зеленого вселяють дитині сміливість, формують впевненість у собі. Тому завжди навчальну дошку фарбують в зелений колір. Тому в інтер'єрі використовуємо відтінки зеленого кольору.

Синій колір (лазурний) - колір глибини і чистоти. Відтінки синього в силах навіть у самої пасивної дитини пробудити уяву і викликати інтерес до «далеких світів». Якщо потрібно звернути або залучити дитячу увагу до чого-небудь

конкретного, то обов'язково потрібно використати трохи синього в інтер'єрах. Блакитний колір - це завжди свіжість, невагомість і легкість. Блакитні відтінки надають розслаблюючу вплив на дитячий організм в цілому, вони заспокоюють. З медичної точки зору доведено, що блакитний колір здатний знижувати тиск. Блакитні відтінки допомагають дитині зняти напругу в кінці дня, але не варто забувати, що перенасичувати приміщення блакитним кольором не можна. Це викликає відчуття відчуження і холоду [43].

Всі інтер'єри вирішені за допомогою контрастних співвідношень. При співвідношенні декількох кольорів в інтер'єрі переважає один колір. На вибір кольору впливає також об'єм приміщень - у великих приміщеннях кольори можуть бути більш насиченими. Домінуючий колір в обробці приміщень звичайно сприймається малонасиченим, а кольори окремих деталей повинні бути йому контрастні. Не використовується одноколірність, адже у рішенні інтер'єрів він призводить до монотонності, а безпорядкове використання великої кількості кольорів створює враження хаосу [26].

Але оскільки «інтер'єр» це невід'ємна частка архітектури, то роль кольору тут не обмежується створенням комфортних умов, а й багаточисельністю певних факторів. Зокрема це:

- структура, форма і величина приміщення;
- ступінь освітленості природнім світлом;
- характер джерела штучного освітлення;
- кольорове оточення;
- відстань до стіни де є присутні елементи оформлення (в даному випадку інформаційні стенди);
- загальна композиційна ідея;
- мікроклімат приміщень;
- розмір і матеріал огорожуючих поверхонь;
- сторона світу з якого знаходиться приміщення.

Із множини засобів необхідно вибрано більш ефективні для конкретного інтер'єру, бо кожна ідея вимагає власних засобів вираження. А вибір не можливий без знань закономірностей, які керують цими засобами:

1. Відношення.2. Пропорції.3. Ритм.4. Контраст.5. Нюанс.6. Масштабність.
7. Співрозмірність.8. Співвідлеглисть і головними принципами є: художній образ, тектоніка, гармонія.

При використанні принципу нюансності об'єкт майже не виділяється на фоні, не несе в собі сильного емоційного впливу. Принцип нюансності використовується у медичній кімнаті.

Світловий контраст вносить в нюансне вирішення деяку декоративність і ілюзорність. Він часто досягається за рахунок бокового освітлення, що дає тіні, контрастуючи з світлою частиною декору, і підкреслює рельєф його поверхні. При збереженні загального принципу нюансності вдалим буває введення контрасту, як це використовується в інтер'єрах всіх головних приміщень дитячого садка [27].

Відомо, що різні кольори і їх співвідношення призводить на людей різні враження, по-різному діє на її свідомість, кожен колір має в собі певний психологічний зміст, вносить певний ідейно-естетичний підтекст у суть зображуваного. Контраст яскравих кольорів, що є акцентами на світлому фоні – це хороше дизайнерське рішення не тільки для дитсадка, а й інших громадських приміщень. Всі товари, призначені для дітей (іграшки, харчові продукти, книги) завжди легко впізнати серед інших, завдяки особливому колірному оформленню. Дитячі речі завжди яскравіші, вони мають безліч відтінків, їх не можна не помітити. Яскраві кольори повинні бути в дитячому інтер'єрі, це як канони, без яких не обійтись.

Висновки до четвертого розділу

1. Об'єкт який розробляється знаходиться за адресою: м.Київ, вул. Автозаводська 89/91. Об'єкт відноситься до освітніх закладів для дітей дошкільного віку, як правило, з 2 до (6)7 років, й розділений на три вікові групи.

2. Простір дитячого садка складається з таких зон: прийомна, групова зона, що в свою чергу складається з роздягальні, ігрової, зони прийому їжі, зони сну, навчальної, буфетної та санітарної зони, зони проведення свят та таких зон як, , кухня, медична, дирекція, білизняна, пральня.

3. Приміщення, що розроблялись в проєкті: столова зона суміжна з ігровою трьох вікових груп: ясельної, середньої групи та старшої групи.

4. Концепція «гри» виражена у всіх інтер'єрах даної будівлі, у вирішенні інтер'єрів ігрових кімнат, спалень, в холах використані природні елементи.

5. За основу кольорової гама проєкту взято найбільш сприятливі для дитини природні кольори – теплий зелений, жовтий, лазурний, червоний та коричневий.

6. Дитячий садок оснащений сучасними інженерними системами та устаткуванням. Дотримано всіх правил та норм пожежної безпеки.

7. Задля створення оптимальних санітарно-гігієнічних умов та сприятливого мікроклімату було використано екологічні матеріали та засоби, пластичних форм, що забезпечують високий рівень санітарної культури дитини.

5. ОХОРОНА ПРАЦІ

5.1. Основні положення

Основні положення та вимоги щодо права громадян на охорону життя і здоров'я в процесі трудової діяльності визначені Законом "Про охорону праці" і регулюються відповідними державними органами у відносинах між власниками підприємств та органами управління охороною праці.

Створення безпечних і нешкідливих умов праці на підприємствах Відповідно до статті 153 Кодексу законів про працю України на всіх підприємствах, в установах і організаціях повинні бути створені безпечні і нешкідливі умови праці. Забезпечення таких умов праці є обов'язком власника або уповноваженого ним органу [1].

Умови праці на робочому місці, стан засобів колективного та індивідуального захисту, що використовуються працівниками, а також санітарно-побутові умови повинні відповідати вимогам нормативно-правових актів про охорону праці.

Питання охорони праці та безпеки життєдіяльності у закладі дошкільної освіти регламентують такі закони:

- «Про освіту»;
- «Про дошкільну освіту»;
- «Про охорону дитинства»,
- «Про охорону праці».
- «Про об'єкти підвищеної небезпеки»;
- «Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення».
- Кодекс законів про працю України.
- Кодекс цивільного захисту України.

Вимоги гігієнічних нормативів поширюються на персональні та портативні електронно-обчислювальні машини, периферійні пристрої комп'ютерної техніки (наприклад, принтери, сканери, клавіатури, зовнішні модеми) та всі види пристроїв відображення інформації.

5.2. Організація робочого місця

Умови праці на робочому місці, стан засобів колективного та індивідуального захисту, що використовуються працівниками, а також санітарно-побутові умови повинні відповідати вимогам нормативно-правових актів з охорони праці.

Необхідно дотримуватися норм та ергономічних вимог щодо правильної організації робочого місця дизайнера (працівника). При організації робочого місця дизайнера норматив площі на одного працівника встановлюється 3,25-5 м² (в окремих випадках до 6 кв. м).

Глибина приміщень повинна бути не більше 15 м при двосвітлових вікнах і не більше 6-7 м при односвітлових. Вікна не повинні потрапляти в поле зору людей, а столи повинні розташовуватися перпендикулярно до вікон.

Робочі місця поділяються на робочі (операційні) зони та допоміжні приміщення. Робоча зона – це частина тривимірного простору, оточеного горизонтальними і вертикальними площинами досяжності з урахуванням повороту людини на 180° і 1-3 кроків вліво або вправо. Ця зона використовується для зберігання інструментів, які постійно використовуються. Інша зона є допоміжною, де розміщуються предмети, що використовуються рідше. Зона максимальної досяжності простір, обмежений віртуальною дугою, намальованою кінчиками пальців повністю витягнутої руки з поверненим плечовим суглобом [55].

Оптимальна зона досяжності – це також простір, обмежений віртуальною дугою, що описується кінчиками пальців повністю витягнутої руки, поверненої в ліктьовому суглобі (плечем донизу), в горизонтальній і вертикальній площині відповідно [50].

Зона досяжності визначається для різних фіксованих робочих поз (сидячи, стоячи). При визначенні зони досяжності слід орієнтуватися на невелику людину в одязі та взутті. Розташування основного і допоміжного обладнання повинно забезпечувати вільний доступ до зон, що потребують профілактичного обслуговування і ремонту, а також зручне і безпечне пересування людей.

Планування робочої зони повинно забезпечувати хороші умови видимості, щоб не було значного зорового напруження. Кут миттєвого огляду в робочій зоні становить 18° , кут ефективного огляду в робочій зоні - 30° , а кут огляду при фіксованому положенні голови – 120° по горизонталі (відповідно до бокового зору) і 86° по вертикалі (39° зверху і 47° знизу). При повороті голови кут огляду по горизонталі становить 120° , а по вертикалі - $125-135^\circ$. Слід пам'ятати, що кут повороту голови, який не викликає надмірного напруження, становить $30-40^\circ$, що рухи очей відбуваються швидше і менше втомлюють у горизонтальному напрямку, ніж у вертикальному, і що розміри і пропорції об'єктів точніше оцінюються в горизонтальному напрямку.

Тому правильне розташування моніторів, клавіатур, мишок та іншої офісної техніки має важливе значення для організації робочого простору. Поруч зі столом слід розмістити шафу або стіл для зберігання креслень і супровідних документів. Стіл повинен бути досить великим. Це пов'язано з тим, що важливо не тільки працювати за комп'ютером, а й розміщувати робочі документи, макети, зразки робіт, презентації та матеріали [55].

Основними принципами ергономіки робочого місця є комфорт і мінімізація стресу. Оскільки люди проводять більшу частину робочого часу в сидячому положенні, основне навантаження припадає на опорно-руховий апарат, зір і зап'ястя. Щоб знизити ризик захворювань хребта, стільці повинні бути обладнані підлокітниками і підголівниками, які зменшують навантаження на м'язи плечового пояса. Пружні спинки анатомічної форми зменшують навантаження на хребет. В результаті виходить конструкція, яка рівномірно підтримує тіло по всій площі контакту зі стільцем. Вигнута квадратна форма столу визнана найбільш ергономічною. Це пов'язано з тим, що завдяки увігнутій формі більша частина його площі припадає на зону витягнутої руки людини – 35-40 см. Найзручніша площа стільниці - не менше 1 м^2 . Висота від підлоги до стільниці повинна дорівнювати загально рекомендованим 74 см. Небезпечна на перший погляд робота дизайнерів приховує в собі багато шкідливих і небезпечних елементів. Тривала, інтенсивна робота за комп'ютером може призвести до серйозних професійних захворювань, таких як [55]:

- тривале сидіння (навантаження на опорно-руховий апарат.
- постійне навантаження на очі.
- постійне навантаження на зап'ястя
- перебування в закритому приміщенні в робочий час
- високі та низькі температури на робочому місці
- багато хімічних речовин виділяється в повітря в робочій зоні;
- підвищена або знижена вологість повітря;
- підвищена напруга та короткі замикання в електричних ланцюгах;
- підвищений рівень статичної електрики;
- підвищений рівень електромагнітного випромінювання;
- підвищена напруженість електричного поля;
- відсутність або нестача природного освітлення;
- недостатнє штучне освітлення в робочій зоні;
- підвищена яскравість світла;

Всі ці фактори негативно впливають на здоров'я людини і викликають різні захворювання. На ранніх стадіях впливу виникають такі симптоми, як підвищена збудливість нервової системи, дратівливість, порушення сну та емоційна нестабільність. Згодом відбувається втрата працездатності, тобто фізичне та психоневротичне виснаження. Хронічний вплив характеризується головним болем, втомою, поганим самопочуттям, низьким кров'яним тиском (гіпотонією), брадикардією (зниженням частоти серцевих скорочень), болем у серці, втомою очей, болем, що тягне м'язи в шиї, руках і спині, а також поганою концентрацією уваги [48].

Щоб зменшити ризик цього захворювання, рекомендується наступне:

- робіть перерви якомога частіше і виходьте на свіже повітря.
- знімати напругу в тілі (руках, шиї та хребті) за допомогою коротких розминок.
- постійно провітрювати приміщення.

Власники або уповноважені ними органи зобов'язані впроваджувати сучасні заходи безпеки для запобігання нещасним випадкам на виробництві та

забезпечувати санітарно-гігієнічні умови, що запобігають виникненню професійних захворювань.

5.3. Документи з охорони праці

- документація з охорони праці: інструкції з організації вступного інструктажу з охорони праці та пожежної безпеки;
- інструкції з пожежної безпеки.
- інструкції з охорони праці під час роботи з комп'ютерами
- інструкції з охорони праці при роботі з відеодисплейними терміналами (ВДТ) та персональними електронно-обчислювальними машинами (ПЕОМ);
- інструкції з охорони праці при експлуатації електроустановок до 1000 В
- інструкція з охорони праці під час прибирання приміщень;

Вищезазначені інструкції спрямовані на захист працівників, які виконують свої обов'язки.

Завданням охорони праці є забезпечення здорових і безпечних умов праці для функціональних процесів відповідного рівня в таких організаціях. Кожен з них має ряд важливих факторів, які слід враховувати при розробці заходів з охорони праці.

5.4. Мікроклімат приміщень

Мікроклімат приміщень забезпечує сталість фізичних функцій під час різних виробничих і невиробничих процесів завдяки терморегуляторним функціям [48].

Мікроклімат у приміщенні визначається поєднанням температури, вологості, швидкості руху повітря і температури поверхні навколишнього середовища, що діють на організм людини. Для операцій середньої інтенсивності в зимовий і перехідний періоди температура встановлюється в межах від +15 до 200 °С, швидкість вітру - від 0,5 м/с, а відносна вологість - від 60 до 30 %.

Для забезпечення необхідних параметрів мікроклімату використовуйте наступне:

- захист від джерел інфрачервоного випромінювання;
- вентиляція в приміщенні;
- опалення приміщень;
- кондиціонування повітря.
- використання засобів індивідуального захисту.

Гігієнічні вимоги визначаються з урахуванням специфіки виробничих і невиробничих процесів.

5.5. Вентиляція

Вентиляція будівель поділяється на загальнообмінну, при якій повітрообмін відбувається у всьому об'ємі будівлі, і місцеву, при якій повітрообмін відбувається в окремих частинах будівлі; за призначенням - на припливну, витяжну і витяжно-припливну; за способом - на природну (провітрювання) і штучну (механічну), що викликає переміщення повітря.

Кондиціонування повітря - це більш досконалий вид механічної вентиляції, який автоматично підтримує задані параметри повітря у виробничому приміщенні, незалежно від змін зовнішніх і внутрішніх факторів.

Вентиляція характеризується об'ємом повітря ($\text{м}^3/\text{год}$). Для оцінки інтенсивності циркуляції повітря в приміщенні використовується поняття кратності повітрообміну ($1/\text{год}$).

5.6. Протипожежний захист та вимоги до пожежної евакуації

Пожежна безпека приміщень, призначених для одночасного перебування великої кількості людей, визначається відповідно до ДБН В.1.1-7:2016. Пожежна безпека. Приміщення повинні мати щонайменше два виходи з кожної будівлі та бути доступними для під'їзду пожежних машин.

Пожежна команда отримує доступ до поверхів верхніх частин будівлі по автодрабині або колінчастим автопідйомникам.

Там, де передбачені аварійні виходи, вони, як правило, повинні забезпечувати вихід на дах.

Вимоги до проектування планів пожежної евакуації – рятування людей, які можуть зазнати впливу небезпечних факторів пожежі; захист людей на шляхах евакуації від впливу небезпечних факторів пожежі.

Евакуація – це процес планомірного та самостійного виведення людей з приміщень, які можуть піддаватися небезпеці виникнення пожежі. Евакуацією також слід вважати несамостійне переміщення осіб, які належать до маломобільних груп населення, що здійснюється обслуговуючим персоналом. Евакуація відбувається шляхами евакуації, що проходять через евакуаційні виходи [7].

Двері, що ведуть до евакуаційних виходів з коридорів, холів, фойє, вестибюлів, вестибюлів і сходових кліток першого поверху, не повинні бути обладнані замками, які неможливо вільно відкрити зсередини без ключа. У будинках заввишки понад 15 метрів ці двері повинні бути глухими або із загартованого скла [8].

Сходові клітки, як правило, повинні мати водонепроникні двері, що самозачиняються при вході. У сходових клітках, дверях, що ведуть до житлових кімнат, та дверях, що ведуть безпосередньо назовні, допускається не передбачати пристрої для самозачинення та ущільнення на вході.

Пристрої для самозачинення та ущільнення повинні передбачатися на вході дверей евакуаційних виходів з будинків з системами примусового протидимного захисту, у тому числі коридорів. Двері цих приміщень, які можуть експлуатуватися у відчиненому положенні, повинні бути обладнані пристроєм, що забезпечує їх самозачинення у разі пожежі.

Склад плану евакуації

- графічна частина;
- текстова частина;
- запис плану евакуації.

Графічна частина: розділ схеми – план евакуації. Суцільні зелені стрілки вказують на запропонований основний шлях евакуації, а пунктирні стрілки - на

альтернативні (запасні) шляхи евакуації. На плані евакуації повинно бути показано розташування вогнегасників, гідрантів, телефонів і вимикачів системи пожежної автоматики.

Текстова частина виконується у вигляді таблиці (номер пункту, перелік дій та процедур, хто їх виконує). Також може бути у вигляді інструкцій або нотаток про заходи, які необхідно вжити у разі пожежі.

У документі мають бути відображені такі аспекти:

- 1) Пожежна сигналізація.
- 2) Організація евакуації.
- 3) Підтвердження того, що всі люди були евакуйовані.
- 4) Підтвердження роботи автоматичної пожежної сигналізації, що робити у випадку несправності системи автоматизації.
- 5) Гасіння пожежі.
- 6) Евакуація майна.

Виконавчий персонал повинен бути призначений відповідно до його навичок. Під час реалізації плану евакуації слід дотримуватися часових рамок. Слід переконатися, що немає дублювання.

Таблиця повинна містити підпис особи, яка підготувала план евакуації, та підписи працівників, які з ним ознайомилися [7].

Плани евакуації повинні перевірятися щонайменше кожні шість місяців, і ці перевірки повинні реєструватися в журналі реєстрації перевірок планів евакуації. Журнал повинен містити дату проведення навчань, вхідну інформацію (наприклад, активація систем пожежної автоматики або виявлення пожежі працівниками (ознаки пожежі)), загальний час евакуації, час проходження окремих етапів евакуації, а також будь-які недоліки або позитивні приклади, виявлені в поведінці людей під час пожежі. На основі аналізу протипожежних тренувань можна вжити заходів для підвищення пожежної безпеки будівель.

Загальні рекомендації щодо підготовки планів евакуації. Плани евакуації повинні розроблятися з урахуванням особливостей поведінки людей під час пожежі, об'ємно-планувальних рішень будівлі (наприклад, розміру та типу каналів зв'язку), наявної пропускної спроможності для потоку людей, поточного

режиму експлуатації будівлі, а також активних і пасивних систем протипожежного захисту. Двері запроєктовані таким чином, щоб відкриватися в напрямку евакуації.

Шляхи евакуації в дитячому садку відповідають вимогам пожежної безпеки, визначеним у "Нормах проєктування громадських будинків і споруд" та чинним нормам пожежної безпеки. Внутрішні стіни та перегородки, що відокремлюють шляхи евакуації, виконані з негорючих матеріалів з межею вогнестійкості не менше 0,75 години.

На кожному з трьох поверхів будівлі дитячого садка та в кожному підрозділі дитячого садка передбачено щонайменше два евакуаційні виходи. Як другий евакуаційний вихід з другого поверху ДНЗ з класом вогнестійкості 2 допускається влаштування металевих зовнішніх відкритих сходів з ухилом не більше 45° . Ширина зовнішніх відкритих сходів та дверей, що ведуть на їх сходову площадку, розраховується на кількість людей, що евакуюються, і становить не менше 0,8 м. Ширина суцільних сходинок сходів – не менше 0,2 м.

Дитячі садки на аеродромах мають не менше двох внутрішніх сходів шириною не менше 1,2 м. Сходові клітки, що використовуються для евакуації, повинні проєктуватися відповідно до норм проєктування громадських будинків і споруд та правил пожежної безпеки.

Для утеплення стін дитячих садків повинні використовуватися неорганічні матеріали.

Природне освітлення не допускається в їдальні, туалетах для персоналу та технічних приміщеннях. Інші приміщення в дитячому садку мають достатнє природне та штучне освітлення [27].

Для запобігання перегріву в закладі на вікнах ігрової кімнати, спальень, музичного залу, спортивного залу та туалетів встановлені жалюзі стаціонарного або трансформаторного типу. Віконні штори виготовлені з незаймистого матеріалу і не перешкоджають евакуації дітей або персоналу з будівлі [15]. Кожен блок розрахований на дітей різного віку, ізольований від інших дитячих центрів і має відповідні зв'язки з функціональними групами в інших приміщеннях.

Ясельна група розташована на першому поверсі і безпосередньо з'єднана з майданчиком. Старші групи розташовані на другому поверсі.

Забороняється евакуація дітей з дитячої ігрової кімнати через інші приміщення. З ігрової кімнати передбачено другий (евакуаційний) вихід на поверх групового блоку.

Евакуаційний вихід спроектований таким чином, що відчиняється назовні, а двері мають ширину 1 м. Роздягальня дитячого садка обладнана індивідуальними шафками для зберігання та сушіння дитячого одягу та взуття. Ігрова кімната придатна для внутрішнього перепланування та просторової організації функціональних зон. Облаштування кутових вентилятованих ігрових кімнат. Можливе провітрювання ігрової кімнати зі спалень. Спальня суміжна з ігровою кімнатою і має шафу для чистої білизни та постільної білизни. У приміщенні їдальні розташована поруч з ігровою кімнатою. У всіх групових кімнатах їдальня є спільною з ігровою кімнатою.

Туалети спроектовані як окремі кімнати. Для великих груп були встановлені туалети з змивними бачками та дитячі туалети без кабін. Підлоги в дитячих кімнатах виконані з матеріалів, дозволених до використання Міністерством охорони здоров'я України та є вологостійкими. Підлоги в роздягальнях, ігрових кімнатах та спальнях утеплені. На підлогах туалетів використовується керамічна плитка.

Стіни дитячих групових приміщень гладкі, вологостійкі, піддаються вологому прибиранню та відбивають 50-70% світла. На другому поверсі дитячого садка розташовані дві зали: музична та спортивна. У кожній залі є комора. Кожна зала відокремлена звукоізоляційними стінами.

Будівля дитячого садка підключена до системи централізованого теплопостачання та обладнана лічильниками тепла. Заходи з енергозбереження мають бути реалізовані відповідно до вимог Норм проектування громадських будівель і споруд.

Система опалення та вентиляції будівлі дитячого садка спроектована відповідно до вимог чинних норм: температура підлоги в ігрових кімнатах,

спальнях та роздягальнях для вразливих дітей на першому поверсі повинна становити 23°C в опалювальний період за рахунок підігріву підлоги.

Опалювальні прилади захищені негорючими сітками, виготовленими з матеріалів, дозволених до використання Міністерством охорони здоров'я України. Шафи для сушіння дитячого одягу в роздягальнях та рушникосушки в туалетах обігріваються водою протягом усього року; об'єм повітря, що видаляється з однієї шафи, повинен становити не менше 10 м³ /год.

У парках витяжну вентиляцію, як правило, слід проєктувати з природною вентиляцією.

У холодну пору року зовнішнє повітря, що подається в систему механічної вентиляції, слід підігрівати конвекторами або радіаторами, встановленими в припливних шафах. Електропостачання приміщень дитячих садків слід передбачати від двох незалежних і взаємно резервованих джерел відповідно до категорії надійності II.

Телевізійні, радіо- та телефонні мережі, системи пожежної та охоронної сигналізації, а також централізована система пожежної сигналізації для персоналу; в адміністративних будівлях, де забезпечується цілодобова охорона, повинні бути встановлені пульти управління пожежною та охоронною сигналізацією.

Антени та кабелі для прийому телевізійних програм будуть встановлені в ігровій кімнаті, музичній кімнаті та спортивній залі. Радіоприймачі встановлюються в музичній, спортивній та ігровій кімнатах. Телефони встановлені в офісних приміщеннях.

Поручні та поручні в будівлі виконані відповідно до таких вимог: висота поручнів на сходах, якими користуються діти, не більше 1,3 м; проміжок між вертикальними секціями поручнів не більше 0,1 м. Висота перил для дорослих повинна становити 0,85 м, а висота перил для дітей - 0,5 м. Перила ганку на висоті не менше 0,45 м над землею повинні мати висоту не менше 0,8 м. Засклені двері повинні мати захисні решітки висотою не менше 1,2 м з обох боків. [1;7].

Санітарні норми визначають допустимі рівні шуму, що проникає в будівлі ззовні та зсередини, а також допустимі рівні шуму в межах житлової забудови.

Нормованим параметром для постійно генерованого шуму є рівень звукового тиску L , дБ, як правило, в октавних смугах із середньгеометричними частотами 63, 125, 250, 500, 1000, 2000, 4000, 8000 Гц. Рівень звукового тиску L , А, дБА можна використовувати для наближеної оцінки [18, 52].

Оцінка переривчастого шуму на відповідність допустимим рівням повинна проводитися одночасно при еквівалентному і максимальному рівнях шуму.

Двері відчиняються в напрямку евакуації. Є пожежний вихід та сходи.

Екологічні умови задовільні. Територія обладнана каналізацією, дороги та під'їзні шляхи мають тверде покриття.

Джерел електромагнітного випромінювання, що перевищують нормативи, немає.

У будівлі дитячого садка та навколо неї немає джерел іонізуючого випромінювання.

Будівлі дитячого садка спроектовані з матеріалів, дозволених Міністерством охорони здоров'я (МОЗ) України для будівництва дитячих закладів.

Підприємства забезпечуються водою для зовнішнього та внутрішнього пожежогасіння. Необхідний напір води створюється стаціонарними пожежними насосами, що подають компактні струмені висотою не менше 10 м, або пересувними пожежними насосами та мотопомпами, що забирають воду з гідрантів. Пожежні гідранти встановлюються в системі внутрішнього протипожежного водопроводу і розміщуються на висоті 1,35 м над підлогою біля виходів, коридорів і сходових кліток всередині будівлі. Кожен гідрант обладнаний гумовим напірним рукавом та вогнеперешкоджувачем.

Стаціонарні установки призначені для гасіння вогню на ранніх стадіях пожежі без ручного втручання. Такі установки інтегровані в будівлі. Залежно від виду бізнесу та діяльності, вогнегасні речовини можуть бути водяними, пінними, газовими, порошковими та пароподібними. В офісах встановлюють автоматичні системи пожежогасіння як з ручним, так і з автоматичним приводом.

Для гасіння пожеж у будівлях на додаток до пожежних кранів встановлюють автоматичні системи пожежогасіння. Спринклерна система являє

собою мережу підвісних труб зі спринклерними головками (спринклерами), закритими плавкими замками, розрахованими на роботу при температурі 72°C, 93°C, 141°C і 182°C. Система оснащена контрольно-сигнальними клапанами, і як тільки вода потрапляє в спринклерну мережу, лунає звуковий сигнал, а також контролюється тиск води до і після клапана.

У деяких приміщеннях також є постійно відкриті спринклерні головки в дренажній системі. Коли спрацьовує пожежний датчик, вода вручну або автоматично подається в дренажну систему і відкривається клапан, що активується групою. Пожежні датчики встановлені в кожному офісному приміщенні і автоматично активуються в разі небезпеки.

Вогнегасники бувають рідинні, вуглекислотні, хімічні, пінні, хладонові, порошкові та композитні. У рідинних вогнегасниках використовується добавка води.

Застосування вогнегасників [7].

Вуглекислотні - гасять об'єкти під напругою до 1000 В.

Хімічні пінні вогнегасники - гасять тверді та маслянисті рідини на площі до 1 квадратного метра.

Повітряно-пінні вогнегасники - гасять пожежі рідких, рідинно-рідинних та твердих (і тліючих) речовин (крім металу та обладнання під напругою).

Холодоагенти - гасять холодоагенти, рідини та горючі гази.

Порошкові - гасять вогнегасні речовини та легкозаймисті речовини;

Заряд МГС, ПК - гасіння металів; ПСБ-3, П-1п - гасіння рідин, рідкого палива та горючих газів.

Вуглекислий газ виконує дві функції: охолодження та ізоляції.

Вуглекислий газ - безбарвний газ без запаху. Він у 1,5 рази важчий за повітря і при 0°C, P = 36 атм, легко переходить у рідкий стан і називається вуглекислим газом. При $t^{\circ} = 0^{\circ}$ з 1 літра рідкого вуглекислого газу утворюється 506 літрів газоподібного. Вуглекислий газ зберігають у сталевих балонах. Кислоту пропускають через дифузор, а отриману кислоту переохолоджують, утворюючи вуглекислий сніг.

При використанні вуглекислого газу необхідно враховувати його токсичність: Вдихання повітря без запаху, що містить 10% вуглекислого газу, викликає параліч дихання і смерть.

Вуглекислий газ і азот в основному використовуються для гасіння легкозаймистих речовин (рідин і газів) у відносно невеликих приміщеннях. Димоутворюючі речовини гасяться неадекватно.

Вуглекислий газ відновлюється лужноземельними металами, тому його не слід використовувати для гасіння цих металів.

У разі пожежі в дата-центрі, де в основному використовується офісне обладнання, кабельні мережі та документи, застосовуються два типи вогнегасників: порошкові вогнегасники та вуглекислотні вогнегасники ОУ-2 і ОУ-5. Випаровуючись, вони не залишають слідів і не пошкоджують оргтехніку. Кількість вогнегасників, які необхідно розмістити в приміщенні, розраховується за спеціальною таблицею Вогнегасники повинні бути встановлені на об'єкті, що захищається, необхідно переконатися, що вони захищені від прямих сонячних променів, механічних ударів та інших шкідливих факторів, таких як вібрація та висока вологість. Вогнегасники слід встановлювати в легкодоступних і помітних місцях; їх не можна зберігати або використовувати в місцях, де температура перевищує 500°C або де вони піддаються впливу прямих сонячних променів. Під час випускання вогнегасної речовини з розтруба вуглекислотного вогнегасника слід дотримуватися обережності, оскільки температура поверхні може знизитися до -600-700°C. При гасінні електрообладнання, що знаходиться під напругою, не тримайте насадку ближче 1 м від електрообладнання або полум'я. Після використання вогнегасника в приміщенні необхідно провітрити приміщення. Кожен працівник закладу охорони здоров'я повинен знати правила користування вогнегасниками.

Повноту заряду вогнегасника слід регулярно перевіряти (не рідше одного разу на два роки). На незаряджених запірно-пускових пристроях маса балона вибивається на корпусі запірного пристрою. Загальна маса вогнегасника визначається підсумовуванням маси CO₂, зазначеної на етикетці або в паспорті; через п'ять років балон необхідно перезарядити і повторно перевірити. Зарядка і

ремонт вогнегасників повинні проводитися спеціалізованою організацією на зарядній станції. Використовувати вогнегасники можна тільки за наявності квитанції та пломби виробника або організації, що здійснювала перезарядку.

Всі засоби пожежогасіння, в тому числі вогнегасники, повинні мати сертифікат якості.

Таким чином, пожежна безпека - це стан, при якому з регламентованою ймовірністю виключається можливість виникнення пожежі на підприємстві та впливу її небезпечних факторів на людей і забезпечується захист матеріальних цінностей. Пожежі та вибухи на підприємствах виникають через недотримання правил і норм пожежної безпеки та недотримання протипожежного режиму.

Правила пожежної безпеки в Україні є обов'язковими для виконання всіма центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями (незалежно від виду діяльності та форми власності), працівниками та громадянами відповідно до положень Закону України «Про пожежну безпеку» (статті 4-7).

Правила встановлюють загальні вимоги пожежної безпеки, які поширюються на житлові будинки, що експлуатуються, будуються, реконструюються, технічно переоснащуються або розширюються, а також на підприємства, установи, організації та інші об'єкти (будівлі, споруди, виробничі лінії тощо).

Усі організаційно-технічні заходи на об'єктах поділяються на організаційно-технічні, заходи безпеки та експлуатаційні заходи.

5.7. Характеристики матеріалів

З метою покращення середовища, в якому перебувають діти, встановлюються металеві та пластикові вікна та двері, використовуються тепло- та звукоізоляційні матеріали, дозволені Міністерством охорони здоров'я України. Всі тканини, використані в інтер'єрах, - натуральні. Також рекомендується вдосконалення систем опалення та водопроводу, кондиціонування повітря та зволожувачів повітря [19, 45].

Гіпсоволокно і гіпсокартон дуже популярні для оздоблення всіх видів будівель, включаючи офіси, завдяки багатьом чудовим властивостям, таким як звукоізоляція, вологостійкість, міцність і вогнестійкість. Всі ці властивості притаманні гіпсу, який є основним інгредієнтом гіпсоволокна і гіпсокартону.

Масляна клейова шпаклівка екологічно чиста, нетоксична, не має запаху, пожежо- та вибухобезпечна.

Являє собою готову до використання густу масляну клейову пасту. Застосовується для вирівнювання бетону, гіпсу, штукатурки і деревини, закладення тріщин, порожнин і швів, а також для суцільного шпаклювання сухих внутрішніх стін і стель при нормальній вологості [19, 45].

Після цієї серії внутрішніх робіт виконується фарбування та обклеювання шпалерами. Інтер'єр кожної кімнати є унікальним. Відповідно до цього підбираються всі кольори та матеріали.

Фарба є беззаперечним лідером серед лакофарбових матеріалів для стін і стель. Вона не виділяє шкідливих хімічних речовин, швидко сохне, не вигорєє з часом, практична та економічна. Готова фарба характеризується високою вологостійкістю та вогнестійкістю. Пофарбовано дитячий майданчик, віконні гіпсокартонні конструкції та стелажі. Фотошпалери з тематикою повітряних куль повторюються по всьому блоку.

Килимові покриття – сучасні килими, екологічно чисті та зручні, можуть бути в різних колірних комбінаціях, мати унікальні структури з оригінальними та дитячими малюнками. Килими є чудовими шумопоглиначами. Підлогові покриття, які ми пропонуємо, виготовлені з високоякісних синтетичних і натуральних матеріалів. Покриття міцні, еластичні, вогнестійкі, стійкі до стирання і деформації. Килимові покриття використовуються в дитячих кімнатах та ігрових залах. Вони легко чистяться і витримують широкий спектр механічних навантажень. Килими мають різні фактури, що імітують задум дизайнера проекту.

Натяжні стелі роблять будь-яке приміщення незабутнім. Їхнє полотно дозволяє створювати плоскі, багаторівневі площини, арки, вигини та інші форми. Натяжні стелі виготовляють зі спеціальної вінілової плівки, яку натягують по

периметру приміщення. Можна встановлювати різні світильники і регулювати освітлення відповідно до дизайну.

Натяжні стелі здатні приховати всі недоліки і нерівності основної стелі. Електропроводка може бути прихована, а системи вентиляції, сигналізації та безпеки можуть бути ізольовані від сторонніх очей. Натяжні стелі виготовляються з екологічно чистих матеріалів. Вони не виділяють шкідливих речовин і алергенів. Вони не горять, не виділяють токсичних речовин і покращують звукоізоляцію. Також вони не бояться вологи і не покриваються грибок і пліснявою: коли стелі двох ігрових кімнат натягнуті, одна набуває форми сонця, а інша – хмар.

У музичній та спортивній залах були використані тепло- та звукоізоляційні матеріали, шпаклівка та фарба. Стіни обклеєні шпалерами. У музичних залах вони пофарбовані білою глянцевою фарбою.

У дитячих садках використовують паперову масу, що не містить хлору, та шпалери з паперової маси. Етикетки таких екологічно чистих шпалер зазвичай містять спеціальний символ – перевернутий трикутник.

Для гімнастичної та сценічної зон передбачені гумові спортивні підлоги. У музичному та спортивному залах використані натуральні матеріали: всі меблі виготовлені з натуральних матеріалів, таких як ДСП та ДВП, а тканини – з бавовни. Стіни покриті м'яким матрацом, легко встановлюються і знімаються, легкі і вогнестійкі.

Бетон, метал, пластик, акрил і цегла. Крім того, для створення бажаного малюнка на фасаді використовуються фарби різних кольорів. Основним базовим покриттям стала декоративна штукатурка "короїд". Це полімерцементний розчин, яким можна наносити тонкі шари фактурного облицювання як всередині, так і зовні будівлі.

Плитка у ванних кімнатах блакитного кольору, а підлога імітує океанське дно. Вони не бояться вологи і не покриваються грибок чи пліснявою. Плитка на вході нейтральна і має неслизьку поверхню.

У роздягальнях, музичному залі, спортзалі та їдальні використано ламінат різних кольорів (зелений, бежевий і синій). Кольори були підібрані відповідно до дизайну інтер'єру приміщень.

5.8. Загальне та локальне освітлення в груповій кімнаті дитячого дошкільного закладу

В дошкільних закладах та школах застосовують два типи робочого штучного освітлення – загальне та локальне. Дуже часто їх комбінують. Наприклад для загального освітлення використовують растрові накладні світильники з люмінесцентними лампами, а для локального підсвічування дошки – настінний поворотний спот. Фахівці рекомендують використовувати енергоефективні джерела світла, що характеризуються оптимальною світловіддачею та великим терміном служби [27]. Правильний рівень освітленості шкільного класу можна розрахувати, використовуючи декілька способів. Найпростіший – за формулою – $X \times Y \times Z$, де:

- Y – площа приміщення (кв. м);
- X – рівень освітленості (лк);
- Z – коефіцієнт висоти стелі.

Якщо стеля від 2,5 м до 2,7 м, то коефіцієнт – 1, якщо висота до 3 м – то 1,2, якщо від 3 до 3,5 метрів – то 1,5, від 3,5 м до 4, 5 м – 2.

Розрахуємо рівень освітленості групової.

- Площа приміщення – 50 кв. м, висота стель – 3 м.
- Вимоги нормативної освітленості – 300 лк.
- Підставляємо дані – $300 \times 50 \times 1,2 = 18000$ лм.

Ця величина дозволить підібрати потрібні джерела світла. На кожній лампочці вказано силу світлового потоку в люменах.

Для загальної системи освітлення можна встановити 4 растрових світильники з 4-ма люмінесцентними лампами потужністю 18 Вт, що продукують світловий потік по 1200 лм.

Ці 12 ламп дають освітленість 14400 лм. Ефективним додатковим освітлення на 3600 лм стануть декілька поворотних настінних спотів,

встановлених над дошкою, або підвісний лінійний світильник, який теж монтується над дошкою та столом вихователя.

Індекс передачі кольору ламп повинен бути не менше 80 R_a. Стіни та стеля класу мають бути пофарбовані у світлі кольори.

ВИСНОВКИ до п'ятого розділу

1. Проаналізовано меблі та обладнання для приміщень були проаналізовані та визнані безпечними для життя дітей. Вони відповідають усім стандартам та вимогам. Вони характеризуються плавними лініями, округлими формами та практичним, функціональним використанням. Деякі меблі є модульними і можуть виконувати кілька функцій одночасно в одній кімнаті. Це свідчить про те, що дизайн інтер'єру меблів та обладнання є не тільки естетичною прикрасою, але й багатофункціональним, забезпечуючи комфортні умови проживання та створюючи емоційний і фізичний комфорт.

2. У дитячих садках рекомендується використовувати сучасні, екологічно чисті та довговічні матеріали.

3. Приміщення дитячого садка покривають фарбою, що миється, шпалерами, килимовим покриттям, ламінатом та іншими настінними матеріалами.

4. Оскільки діти завжди допитливі і хочуть бути в кількох місцях одночасно, для стін, каркасів, спортивного обладнання та ігрових майданчиків слід використовувати м'які матеріали, щоб забезпечити безпеку дітей.

РОЗДІЛ 6. ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

6.1. Аналіз факторів для дотримання вимог екологічної безпеки при проєктуванні та використанні приміщень дошкільного закладу освіти

Проєктування та використання приміщень дошкільного закладу освіти вимагає серйозного уваги до екологічної безпеки [12, 29, 30].

Ось деякі фактори, які важливо враховувати в цьому контексті:

1. Вибір місця та природного середовища:

– необхідно обирати місце для будівництва, яке враховує екологічні особливості, такі як близькість до природних резерватів чи зелених зон. Проведення екологічної оцінки перед будівництвом, щоб визначити вплив будівництва на природне середовище;

– необхідно забезпечити віддаленість від шкідливих виробництв та джерел забруднення. Залучення екологів та фахівців для оцінки впливу будівництва на екосистему та земельні ресурси.

2. Будівельні матеріали:

– використання екологічно чистих та безпечних будівельних матеріалів, що сертифіковані як безпечні для здоров'я;

– обираються матеріали, що не видають токсичних речовин в повітря.

3. Енергоефективність

– забезпечення добре ізольованих приміщень, підбір ізоляційних матеріалів з високими характеристиками теплоізоляції, для зменшення витрат енергії на опалення чи кондиціонування повітря;

– використання енергоефективних систем опалення, вентиляції та кондиціонування повітря.

4. Вентиляція та якість повітря:

– забезпечення ефективної системи вентиляції для постійного забезпечення свіжим повітрям, встановлення систем автоматичної вентиляції з рекуперацією тепла;

– моніторинг та підтримка норми якості повітря всередині будівлі.

5. Водозахист та утилізація води:

- використання технології для збереження води та її ефективної утилізації;
- встановлення системи збору та використання дощової води для поливу та інших потреб;
- врахування ефективних систем очищення води для забезпечення безпеки питної води;
- застосування технології очищення стічних вод перед їх відведенням.

6. Використання зелених технологій:

- встановлення відновлюваних джерел енергії - використання сонячних панелей, вітрових генераторів та інших зелених технологій для зменшення впливу на навколишнє середовище;
- використання енергозберігаючих технологій для освітлення та інших систем.

7. Безпека дитини:

- безпекові аспекти при виборі меблів та дизайну приміщень;
- використання безпечних, екологічно чистих матеріалів для умеблювання та інтер'єру;
- облаштування безпечних місць для гри та відпочинку дітей.

8. Відходи та переробка

- встановлення системи сортування відходів та їх подальшої переробки, навчання персоналу і дітей правильно використовувати цю систему;
- використання вторинної сировини та перероблених матеріалів там, де це можливо.

9. Озеленення територій

- створення зелених зон, де діти зможуть навчатися та відпочивати на свіжому повітрі;
- створення плану озеленення із врахуванням висадки дерев, кущів та газонів;
- врахування екологічних аспектів при облаштуванні ландшафту;
- створення екологічних зон для навчання та відпочинку.

10. Співпраця з місцевими органами та громадою

- взаємодія з місцевими органами та громадою для підтримки екологічних ініціатив та забезпечення сталого розвитку;
- залучення місцевих екологів та активістів до проєкту для забезпечення дотримання екологічних стандартів;
- взаємодійте з органами місцевого самоврядування та громадою для сприяння екологічним ініціативам.

Ці фактори можуть слугувати вихідним пунктом для створення екологічно безпечного приміщення для дошкільної освіти. Важливо враховувати конкретні особливості місцевості та вимоги законодавства у регіоні.

6.2. Екологічні елементи в дизайні інтер'єру приміщень дитячого садка

Екологічна освіта - це нова категорія, пов'язана з екологією та різними галузями промисловості. Для педагогіки дитячого садка це новий напрямок, який виник у 80-х - на початку 90-х років 20 століття і тільки починає розвиватися. Як показує практика, вихователі іноді завдають шкоди природі, щоб вирішити завдання екологічного виховання. Наприклад, для спостереження за ростом дерев і кущів у теплому відкритому середовищі вихователі зрізають гілки і висаджують їх у горщики, щоб спостерігати за природою і розвивати ставлення до уважного спостереження. Для таких занять садівник також може приносити зрізані гілки, щоб покращити крону дерев [9; 30].

Любов до природи виховується з раннього віку, і в цьому допомагають функціональні, добре продумані і розумно розраховані інтер'єри з екологічною тематикою.

Не варто виставляти колекції засушених комах і земноводних. Діти повинні знайомитися з цими комахами, спостерігаючи за ними в природі, а якщо це неможливо, то за допомогою фотографій, фільмів і слайдів. З точки зору пізнавальної діяльності, колекції комах, метеликів, тварин і птахів дають дітям більш реалістичне уявлення про тварин, ніж картинки. Однак, з точки зору екологічної освіти, такий підхід повинен бути повністю виключений з

дошкільної практики. Поруч з дитячим садочком є чудовий ліс, де діти можуть застосовувати свої знання на практиці [3; 16].

Екологічна освіта також фокусується на розвитку у дітей уважного та емоційного ставлення до природних об'єктів, здатності розпізнавати красу окремих видів рослин і тварин, а не на детальних біологічних знаннях про їхні характеристики. Цей підхід також був використаний при створенні інтер'єрів з екологічними та флористичними мотивами. Для імітації природи використовували натуральні кольори та шпалери, що миються. Морська тематика, пустелі та натяки на предмети, які мають попит лише в природі. Такі об'єкти, як небо, вода, каміння, пісок, сонце і хмари були використані в дизайні дитячого садка [12].

Тому в екологічному вихованні дітей потрібно відкинути багато стереотипів. Природа не повинна розглядатися лише з утилітарної точки зору. Перш за все, дітям потрібно показати її красу, унікальність та універсальність. Іншими словами, природа - це середовище проживання всього живого, в тому числі і людини, об'єкт пізнання, задоволення естетичних та етичних потреб, і лише потім вона стає об'єктом для споживання людиною.

Мета створення інтер'єрів дитячих садків - сформувати у дітей бажання і прагнення дізнатися більше про навколишній світ і відчувати себе частиною цього світу. Основним завданням проєктування дитячого садка є створення простору, де діти можуть взаємодіяти. Форма подачі інформації обирається відповідно до сприйняття дитиною предметно-просторового середовища.

Ознайомлення дітей з природою в дитячому садку завжди вимагає безпосереднього контакту з природою. У добре продуманому інтер'єрі діти відчують себе ніби в казковому куточку, подорожуючи на літаку з однієї країни в іншу.

Громадська відповідальність за стан природи; прагнення до постійного контакту з природою; любов до природи; компетентні знання, вміння та навички про навколишнє середовище; бажання передбачати наслідки впливу людини на природу; екологічна

6.3. Заходи та засоби дотримання вимог екобезпеки в об'єкті, що проєктується

Систематична освітня діяльність, спрямована на розвиток екологічної культури учнів, яка проявляється в дизайні шкільних будівель. Йдеться про популяризацію екологічних знань, розвиток навичок і компетенцій, пов'язаних з природою, виховання любові до природи та бажання зберігати і примножувати її багатство. Екологічний вимір полягає у розкритті сутності природного світу, а дитяче середовище має бути спрямоване на збереження цілісності, гармонії та чистоти природи. Це вміння розуміти екологічні явища, робити висновки про стан природи та раціонально взаємодіяти з довкіллям. Естетична краса природи сприяє формуванню почуття морального обов'язку та відповідальності за її охорону, спонукає до проекологічної поведінки. Цей аспект має позитивно впливати на дітей та прищеплювати любов і повагу до довкілля з раннього дитинства [40].

Сучасні меблі, призначені для ігрових кімнат, спалень і гардеробних, розробляються і виготовляються з урахуванням вимог, ергономічних характеристик і особливостей приміщення. Меблі для приміщень - це комфортні, безпечні та зручні меблі, параметри яких залежать від вікової категорії дітей в групі. Враховується також інтенсивність навантаження на меблі, особливо практичні ігрові елементи та обладнання.

Деякі конструкції та обладнання виготовляються з м'яких матеріалів, зносостійких і продуманих до дрібниць, щоб не нашкодити дитині і гарантувати максимально комфортні умови перебування в дитячому садку.

Інтер'єр дитячого садка має характерні меблі, які відображають його основне призначення. Ігрова кімната наповнена повітряними кульками, які слугують не лише естетичною прикрасою, а й спортивним та ігровим обладнанням, що допомагає розвивати дітей. Кольорові полиці виготовлені з пофарбованого гіпсокартону. Круглі полиці виготовлені з пластику. Обідня зона має модульні меблі, які можна легко зібрати в загальний стіл.

Меблі для спальні виготовлені з екологічно чистих матеріалів і не викликають алергічних реакцій у дітей. Тут панує спокійна атмосфера, яка покращує фізичний і психічний стан дітей.

Особливості, які відрізняють дитячі меблі для гардеробу від меблів для дорослих, полягають у наступному.

Закруглені кути, виступаюча металева фурнітура та численні ящики для аксесуарів, контейнери та поверхня, що миється [9; 12].

Дизайн дитячих меблів можна розділити на два основні напрямки: дизайнерські меблі та іграшкові меблі.

Меблі для використання в дитячих садках повинні бути довговічними. Часто змінювати інтер'єр дитячого садка економічно недоцільно. Можливий ремонт інтер'єру.

Для покращення умов перебування школярів встановлюються металопластикові вікна та двері, використовуються тепло- та звукоізоляційні матеріали для шкільних приміщень, дозволені Міністерством охорони здоров'я України. Всі тканини, використані в інтер'єрі, є натуральними матеріалами. Також пропонуються вдосконалені системи опалення та водопроводу, кондиціонери та зволожувачі повітря [49].

Гіпсоволокно і гіпсокартон дуже популярні для оздоблення всіх типів будівель, включаючи офіси, завдяки багатьом чудовим властивостям, таким як звукоізоляція, вологостійкість, міцність і вогнестійкість. Всі ці властивості притаманні гіпсовому волокну і гіпсу, які є основними компонентами гіпсокартону.

Масляна клейова шпаклівка екологічно чиста, нетоксична, не має запаху, пожежо- та вибухобезпечна.

Являє собою готову до використання густу масляну клейову пасту. Застосовується для вирівнювання бетону, штукатурки, гіпсу і деревини, для закладення тріщин, порожнин і швів, а також для суцільного шпаклювання сухих внутрішніх стін і стель при нормальній вологості [7].

Після цих внутрішніх обробок виконується фарбування та обклеювання шпалерами. Інтер'єр кожної кімнати є унікальним. Відповідно до цього підбираються всі кольори та матеріали.

Фарба є беззаперечним лідером серед покривних матеріалів для стін і стель. Вона не виділяє шкідливих хімічних речовин, швидко сохне, не вигоряє з часом, практична та економічна. Готова фарба характеризується високою вологостійкістю та вогнестійкістю. Пофарбовано дитячий майданчик, віконні гіпсокартонні конструкції та стелажі. Фотошпалери з тематикою повітряних куль і квітів повторюються по всьому блоку.

Килимові покриття - сучасні килими, екологічно чисті та зручні, можуть бути в різних колірних поєднаннях, мати унікальні структури з оригінальними та дитячими малюнками. Килими є чудовими шумопоглиначами. Підлогові покриття, які ми пропонуємо, виготовлені з високоякісних синтетичних і натуральних матеріалів. Покриття міцні, еластичні, вогнестійкі, стійкі до стирання і деформації. Килимові покриття використовуються в дитячих кімнатах та ігрових залах. Вони легко чистяться і витримують широкий спектр механічних навантажень. Килими мають різні фактури, які імітують задум дизайнера проєкту.

Натяжні стелі роблять будь-яке приміщення незабутнім. Їхнє полотно дозволяє створювати плоскі, багаторівневі площини, арки, вигини та інші форми. Натяжні стелі виготовляють зі спеціальної вінілової плівки, яку натягують по периметру приміщення. Можна встановлювати різні світильники і регулювати освітлення відповідно до дизайну.

Натяжні стелі здатні приховати всі недоліки і нерівності основної стелі. Електропроводка може бути прихована, а системи вентиляції, сигналізації та безпеки можуть бути ізольовані від сторонніх очей. Натяжні стелі виготовляються з екологічно чистих матеріалів. Вони не виділяють шкідливих речовин і алергенів. Вони не горять, не виділяють токсичних речовин і покращують звукоізоляцію. Також вони не бояться вологи і не покриваються грибком і пліснявою: коли стелі двох ігрових кімнат натягнуті, одна набуває форми сонця, а інша - хмар.

У музичній та спортивній залах були використані тепло- та звукоізоляційні матеріали, шпаклівка та фарба. Стіни обклеєні шпалерами. У музичних залах вони пофарбовані білою глянцевою фарбою [9; 15].

У дитячих садках використовують паперову масу, що не містить хлору, та шпалери з паперової маси. На етикетках таких екологічно чистих шпалер зазвичай є спеціальний символ - перекреслений трикутник.

Для гімнастичних та сценічних майданчиків передбачені гумові спортивні підлоги. Всі меблі в музичних і спортивних залах виготовлені з натуральних матеріалів: використовуються ДСП і ДВП, а тканини - з бавовни. Стіни покриті м'яким матрацом, легко встановлюються і знімаються, легкі і вогнестійкі.

Бетон, метал, пластик, акрил і цегла. Крім того, для створення бажаного малюнка на фасаді використовуються фарби різних кольорів. Основним базовим покриттям стала декоративна штукатурка "короїд". Це полімерцементний розчин, яким можна наносити тонкі шари фактурного облицювання як всередині, так і зовні будівлі.

Плитка у ванних кімнатах блакитного кольору, а підлога імітує океанське дно. Вони не бояться вологи і не покриваються грибком чи пліснявою. Плитка на вході нейтральна і має неслизьку поверхню.

У роздягальнях, музичному залі, спортзалі та їдальні використано ламінат різних кольорів (зелений, бежевий і синій). Кольори були підібрані відповідно до дизайну інтер'єру приміщень. Один з них імітує морське дно, а інший - соковитий зелений газон.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

1. Після детального аналізу розвитку дитячих дошкільних закладів виявлено, що у 80-х років ХХ ст. на Україні дизайну інтер'єру практично не існувало. Більшість закладів побудовано згідно функціональних норм, але не комфортних або естетичних. Меблі та обладнання вироблялися без врахування ергономічних умов зростання дитини. У процесі зростання дитина потребує всестороннього розвитку тактильних, зорових, слухових почуттів. Цьому може сприяти простір у якому дитина проводить значну частину свого дитинства.

2. Потреби дітей різні, але всі вони хочуть максимального простору, свободи, цікавого дозвілля, комфортного перебування. На основі цього і базується художній образ проєкту. Враховуються такі фактори як функціональність, економічність, комфортне сприйняття, естетичність, екологічність. Головною метою є формування особистості дитини та розвитку її творчих здібностей.

3. Результатом цих досліджень є власне сама розробка інтер'єрів дитячого дошкільного закладу. Розроблено функціональне зонування ДДЗ. Лінії пересування забезпечують свободу в приміщенні та мають логічну побудову. Відокремлення трьох вікових груп розроблялося за принципом ергономічних, кольорових, тактильних, візуальних потреб дитини та мають одну стильову концепцію.

4. Ретельно підібрані освітлювальні прилади та мають не тільки функціональне призначення, але й естетичне. Ілюстрації на стінах кожної зони якнайкраще відображають основне призначення приміщення, але в свою чергу залишаються з дитячою тематикою. Ігрові зони були розроблені саме для даного дитячого садочку та є новітніми. Перевага полягає у тому, що вони розвивають тактильні почуття, кольоросприймання, дослідницький досвід та почуття зацікавленості на всіх етапах експлуатації.

5. Всі матеріали є виключно екологічними, що забезпечує максимальний рівень захисту навіть у дуже ранніх етапах зростання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про охорону праці: Закон України «Про охорону праці» від 14.10.92 р. № 2694-ХІІ із змінами. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 1992, № 49, ст.668.
2. Васильєва І.С. Інтер'єр дитячого садка: практичні аспекти проектування. К.: АртЕк, 2017. 150 с.
3. Горянська А.О. Адаптивне проектування інтер'єру дитячих навчальних закладів. К.: Наукова думка, 2019. 200 с.
4. Глаголева К.В., Чернявський В.Г. Особливості колірною вирішення інтер'єрів дошкільних дитячих закладів. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/Prms/2010_3/27-32.pdf (дата звернення 23.10.2023)
5. Гнатюк Л., Ярошенко Н. Аспекти формування середовища дитячих дошкільних закладів. *Сучасні проблеми архітектури та містобудування*. К.: КНУБА, 2011. № 28. С. 199-206.
6. Гурова Д. А., Сафронова О. О., Антоненко І. В. Особливості дизайну інтер'єру закладу дошкільної освіти компенсуючого типу. *Сучасні проблеми архітектури та містобудування*. К.: КНУБА. 2018. №. 52. С. 277-286.
7. ДБН В.1.1-7:2016 Пожежна безпека об'єктів будівництва. Загальні вимоги. [Введено на заміну ДБН В.1.1-7-2002 Захист від пожежі. Пожежна безпека об'єктів будівництва. Чинні від 01.06.2017]. Вид. офіц. К.: Мінрегіон України, 2017. 12 с.
8. ДБН В.2.2-4:2018 Будинки і споруди. Заклади дошкільної освіти. Зміна № 1 [Введено на заміну ДБН В.2.2-4-97 Будинки та споруди. Будинки та споруди дитячих дошкільних закладів. Чинні від 01.09.2022]. Вид. офіц. К.: Мінрегіон України, 2021. 13 с.
9. ДБН В.2.2-40:2018 Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення. [На заміну ДБН В.2.2-17:2006]. Чинні від 01.09.2022. Вид. офіц. Київ: Мінрегіон України, 2018. 20 с.
10. ДБН В.2.2-9:2018 Будинки і споруди. Громадські будинки та споруди. Основні положення. Зміна № 1 [Введено на заміну ДБН В.2.2-9-2009

Будинки і споруди. Громадські будинки та споруди. Основні положення. Чинні від 01.09.2022]. Вид. офіц. К.: Мінрегіон України, 2022. 9 с.

11. ДСТУ-Н Б А.3.2-1:2007 Система стандартів безпеки праці. Настанова щодо визначення небезпечних і шкідливих факторів та захисту від їх впливу при виробництві будівельних матеріалів і виробів та їх використанні в процесі зведення та експлуатації об'єктів будівництва. [Ведено вперше. Чинний від 01.12.2007]. Вид. офіц. К.: Держстандарт України, 2007. 13 с.

12. ДСТУ ISO 45001:2019 Системи управління охороною здоров'я та безпекою праці. Вимоги та настанови щодо застосування (ISO 45001:2018, IDT). Державний Стандарт України ДП «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості». Дата прийняття: 26.12.2019. Дата початку дії: 01.01.2021 на заміну ДСТУ OHSAS 18001:2010. К.: Держстандарт України, 2020. 39 с.

13. Демченко О.В. Функціональні особливості дитячих ігрових зон. К.: Каравела, 2018. 180 с.

14. Іванова О.В. Практичний дизайн дитячих приміщень. К.: Український дім, 2018. 180 с.

15. Ідеї дизайну дитячого садка. HGTV. URL: <https://www.hgtv.com/design/rooms/kid-rooms> (дата звернення 23.10.2023)

16. Карпенко Л.Ю. Кольорове середовище в дитячих навчальних закладах. К.: Шкільний світ, 2015. 160 с.

17. Кацевич О. Вплив кольору на формування інтер'єрного простору. *Культура і сучасність*. № 2. URL: <https://doi.org/10.32461/2226-0285.2.2019.191838> (дата звернення: 01.11.2023).

18. Коваль І.М. Акустичне оздоблення приміщень дитячих садків. К.: Основи здоров'я, 2017. 190 с.

19. Козлова М.О. Дизайн інтер'єру дитячого садка: вибір матеріалів та обладнання. К.: Основа, 2017. 160 с.

20. Колодрубська О., Бондарчук Н. Функціональні особливості та характерні риси сучасних дитячих майданчиків. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв*. Х.: ХДАДМ, 2008. № 4-5. С. 38-42.

21. Кондратенко О.М. Архітектурне проєктування дитячих навчальних закладів. К.: Наукова думка, 2015. 200 с.
22. Коробейнікова І.М. Психологічний комфорт в дитячому садку. К.: Основа, 2016. 170 с.
23. Кузнецова І. О., Джоболда І. В. До питання використання терміна «гра» в дизайні. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Х.* : ХДАДМ, 2011. С. 10-11.
24. Кулініч О.В. Ергономіка дитячого меблів. К.: Міжнародна педагогічна академія, 2016. 170 с.
25. Лінда С. М. Архітектурне проєктування громадських будівель і споруд: навч. посібник. Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2010. 608 с
26. Литвиненко В.Г. Сучасний дизайн дитячих приміщень. К.: Шкільний світ, 2017. 190 с.
27. Лук'янчук М.П. Особливості світлового оздоблення дитячих навчальних закладів. К.: Українська думка, 2018. 210 с.
28. Макаренко Л.А. Архітектурна композиція дитячих навчальних закладів. К.: Педагогічна думка, 2018. 210 с.
29. Мартиненко Н.С. Екологічні аспекти в дизайні дитячих приміщень. К.: Українська думка, 2016. 220 с.
30. Мельник І.О. Екологічні аспекти проєктування інтер'єру дитячих навчальних закладів. К.: Видавець, 2014. 160 с.
31. Михайлова А.С. Дизайн дитячого садка: сучасні тенденції та інноваційні рішення. К.: АртЕк, 2019. 220 с.
32. Назаренко О.М. Архітектурні аспекти проєктування дитячих навчальних закладів. К.: Педагогічна думка, 2017. 180 с.
33. Олійник О.П., Гнатюк Л.Р., Чернявский В.Г. Основи дизайну інтер'єру: навч. посіб. К.: НАУ, 2011. 228 с
34. Онопрієнко О.Г. Конструктивні особливості дитячих навчальних закладів. К.: Ранок, 2017. 180 с.
35. Павлова Л.В. Архітектурно-планувальні рішення дитячих

навчальних закладів. К.: Міжнародна педагогічна академія, 2019. 190 с.

36. Пасічник О., Воронішина Ю., Черванна Т. Соціалізація дитини з особливими освітніми потребами. *Психологічний супровід*. К.: Шкільний світ, 2017. 144 с.

37. Петренко В.І. Стилiстика iнтер'єру дитячих садків. К.: Світанок, 2015. 170 с.

38. Петренко Т.В. Психологічні аспекти iнтер'єру дитячих навчальних закладів. К.: Світанок, 2016. 170 с.

39. Романенко Т.М. Мультифункціональні простори в дитячому садку. К.: Український дім, 2018. 200 с.

40. Савченко О.І. Елементи безпеки в iнтер'єрі дитячих садків. К.: Наукова думка, 2015. 190 с.

41. Семенюк Н.М. Проєктування музейних просторів для дітей. К.: Шкільний світ, 2018. 200 с.

42. Скороход А.В. Концепція створення сучасних iгрових зон. К.: Основи здоров'я, 2016. 180 с.

43. Терещенко Г.А. Колористика в дитячих навчальних закладах. К.: Видавець, 2017. 210 с.

44. Ткаченко О.П. Використання природних матеріалів у проєктуванні iнтер'єру дитячих навчальних закладів. К.: Основи здоров'я, 2017. 180 с.

45. Трегуб Н. Є. Дизайн дитячих меблів-конструкторів. Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті : збірник наукових праць. Харків : ХДАДМ, 2008. № 1, 2, 3. С. 349-356.

46. Федоренко С.В. Iнтер'єрний дизайн дитячого садка: збереження iндивідуальності дитини. К.: Міжнародна педагогічна академія, 2019. 220 с.

47. Федорова І.С. Дизайн iнтер'єру дитячих навчальних закладів: новітні тенденції. К.: Міжнародна педагогічна академія, 2015. 160 с.

48. Чернятенко О.І. Санітарно-гігієнічні вимоги до iнтер'єру дитячих навчальних закладів. К.: Наука і освіта, 2015. 160 с.

49. Шевченко Л.В. Конструктивні рішення в проєктуванні iнтер'єру дитячих садків. К.: Педагогічна думка, 2018. 180 с.

50. Щербакова І.І. Кольорове оформлення інтер'єру дитячих садків. К.: Освіта, 2017. 170 с.
51. Шульга О.М. Ергономічні аспекти проектування інтер'єру дитячих навчальних закладів. К.: Авангард, 2016. 190 с.
52. Ющенко О.Г. Акустичні аспекти проектування інтер'єру дитячих навчальних закладів. К.: Наукова думка, 2019. 200 с.
53. Яковенко В.П. Естетичне виховання у дитячому садку. К.: Університетська книга, 2016. 180 с.
54. Яременко О.М. Проектування інтер'єру для дітей з особливими потребами. К.: Нова школа, 2018. 190 с.
55. Єфіменко І.О. Основи ергономіки приміщень дитячих навчальних закладів. К.: Ранок, 2016. 150 с.